ЗАЯВА

Я, Овчаренко Юлія Василівна
(ПІБ повністю)

Студент групи БО 2026
(шифр групи)

Спеціальності 071 Облік і оподаткування
(код та назва спеціальності)

освітньої програми 071 Облік і оподаткування
(назва освітньої програми)

освітнього ступеня підготовки магістр
(бакалавр, магістр)

Заявляю, що моя випускна кваліфікаційна робота на тему:

Методика організації обліку та аналізу поточних зобовязань виробничого підприємства

виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання. Прошу перевірити її на наявність академічного плагіату.

Я ознайомлений(а) з чинним «Порядком перевірки кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти на виявлення текстових та графічних запозичень засобами перевірки на плагіат», згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту.

Дата

Підпис

Керівник
(ПІБ) Пікуліна О.В.

Підпис

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет науки і технологій

Кафедра «Облік і оподаткування»

ДОВІДКА

Про відсутність плагіату у випускній кваліфікаційній роботі

За результатами перевірки випускної кваліфікаційної роботи (ВКР) здобувача вищої освіти освітнього ступеня (ОС) «магістр»

Овчаренко Юлії Василівни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

на тему: Методика організації обліку та аналізу поточних зобов'язань виробничого підприємства

в роботі не виявлено порушень академічної доброчесності.

Керівник ВКР _____ О. В. Пікуліна

(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет науки і технологій

Кафедра Облік і оподаткування

«ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри
/Володимир БОБИЛЬ/

« 21 » 12 20 21 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **071 Облік і оподаткування**

Тема **Методика організації обліку та аналізу поточних зобов'язань виробничого підприємства**

Theme **Methods of organization of accounting and analysis of current liabilities of the production enterprise**

Керівник дипломної роботи доц. Олена ПІКУЛІНА

Нормоконтролер

Студентка групи БО2026 Юлія ОВЧАРЕНКО

Student Ovcharenko Yuliia

Дніпро – 2021

АНОТАЦІЯ

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань та додатків. Обсяг основного тексту – 76 сторінок, у тому числі 23 таблиці, 10 рисунків, крім того, вступ на 3 сторінках, висновки на 4 сторінках, перелік посилань з 63 джерел, 13 додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретико-методологічні основи обліку поточних зобов'язань, зокрема, сутність поточних зобов'язань як об'єкту бухгалтерського обліку, їх класифікацію та оцінку, нормативно-правове забезпечення даного питання; проведено техніко-економічний аналіз ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ».

У другому розділі кваліфікаційної роботи розглянуті питання організації бухгалтерського обліку поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ», впорядковано правила документообігу та відображення операцій з обліку поточних зобов'язань в системі рахунків бухгалтерського обліку.

У третьому розділі роботи виконано аналіз поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» та запропоновано шляхи удосконалення організації обліку й аналізу поточних зобов'язань виробничого підприємства.

На основі отриманих результатів дослідження зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: облік, аналіз, контроль, поточні зобов'язання, кредиторська заборгованість, торговий кредит.

ABSTRACT

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices. The volume of the main text is 76 pages, including 23 tables, 10 figures, in addition, an introduction on 3 pages, conclusions on 4 pages, a list of references from 63 sources, 13 appendices.

The first section of the qualification work considers the theoretical and methodological basis of accounting for current liabilities, in particular, the essence of current liabilities as an object of accounting, their classification and evaluation, regulatory and legal support of this issue; technical and economic analysis of PJSC "INTERPIPE NTZ" was carried out.

The second section of the qualification work considers the organization of accounting for current liabilities of PJSC "INTERPIPE NTZ", streamlined the rules of document flow and reflection of operations for accounting of current liabilities in the system of accounting accounts.

The third section of the work analyzes the current liabilities of PJSC "INTERPIPE NTZ" and suggests ways to improve the organization of accounting and analysis of current liabilities of the production enterprise.

Based on the results of the study, sound conclusions were made.

Keywords: accounting, analysis, control, current liabilities, accounts payable, trade credit.

ЗМІСТ

ВСТУП 7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 10
1.1 Поточні зобов'язання підприємства: сутність та нормативно-правове забезпечення обліку 10
1.2 Класифікація, визнання та оцінка поточних зобов'язань 17
1.3 Техніко-економічна характеристика ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 23
Висновки до розділу 1 30
2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 31
2.1 Організація обліку поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 31
2.2 Особливості первинного обліку поточних зобов'язань 40
2.3 Облік поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» в системі рахунків бухгалтерського обліку 44
Висновки до розділу 2 50
3 АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 52
3.1 Аналіз поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 52
3.2 Організація контролю поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 62
3.3 Шляхи вдосконалення організації обліку й аналізу поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 70
Висновки до розділу 3 84
ВИСНОВКИ 86
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ 90
Додаток А Структурно-логічна схема випускної роботи 96
Додаток Б Економічна сутність поточних зобов'язань підприємства 97
Додаток В Класифікація та оцінка поточних зобов'язань 98
Додаток Г Техніко-економічні показники діяльності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 99

Додаток Д Організація обліку поточних зобов'язань 100
Додаток Е Первинній облік поточних зобов'язань 101
Додаток Ж Облік поточних зобов'язань в системі рахунків бухгалтерського обліку 102
Додаток И Динаміка та структура поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» 103
Додаток К Показники фінансового стану та ділової активності 104
Додаток Л Аудит поточних зобов'язань 105
Додаток М Шляхи удосконалення обліку та аналізу поточних зобов'язань 106
Додаток Н Баланси (форма № 1) на 31.12.2018, 2019, 2020 р. 107
Додаток П Звіти про фінансові результати (форма № 2) за 2018-2020 рр. 108

ВСТУП

Актуальність теми. Господарська діяльність підприємств пов'язана з використанням коштів, що знаходяться у безперервному кругообігу. У складі джерел фінансування суб'єктів господарювання значну питому вагу займають поточні зобов'язання, саме кредиторська заборгованість. Одним із найбільш складних і спірних питань бухгалтерського обліку є облік та аналіз кредиторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми несвоєчасного здійснення платежів. Наявність кредиторської заборгованості суттєво впливає фінансові результати підприємства та господарську діяльність взагалі. Для підвищення фінансової результативності всіх видів нормальної діяльності та забезпечення платоспроможності підприємствам необхідно прискорити кругообіг оборотного капіталу, тобто навчитися правильно управляти ним.

В умовах глобальної економічної кризи надзвичайно важливе значення у забезпеченні ефективності функціонування підприємств має раціональна організація здійснення розрахункових операцій. Прискорення оборотності коштів – одне із головних шляхів поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання.

Ринкові умови господарювання вимагають приведення в дію факторів, які безпосередньо впливають на ефективність управління. Для забезпечення ефективної діяльності підприємства дуже важливим є управління розмірами поточних зобов'язань. Незабезпеченість підприємств власними оборотними коштами обумовлена недоліками в організації обліку та аналізу кредиторської заборгованості. Крім того, статистичні дані свідчать про те, що ця заборгованість характеризується досить високим рівнем частки простроченої заборгованості.

Особливе місце у кредиторській заборгованості займають численні розрахунки з постачальниками та підрядниками. Крім того, наявність простроченої заборгованості може призвести до погіршення іміджу підприємства.

Кредиторська заборгованість дозволяє підприємству тимчасово користуватися позиковими коштами, але з іншого боку – зменшує показники

платоспроможності та ліквідності. Ефективне управління кредиторської заборгованістю дає змогу усунути негативні наслідки її наявності.

Фінансові менеджери в ході розробки стратегії кредитування власного бізнесу повинні виходити з вирішення наступних першочергових завдань – максимізації прибутку компанії, мінімізації витрат, досягнення динамічного розвитку компанії (розширене відтворення), підтримання конкурентоспроможності – які, зрештою, і визначають фінансову стійкість компанії. Фінансування даних завдань має бути досягнуто у повному обсязі. Для цього, після використання всіх власних джерел фінансування (власний капітал та прибуток – найдешевші ресурси), мають бути в заданому обсязі залучені позикові кошти кредиторів. При цьому найбільш вагомим фактором, що обмежує процес планування використання позикового капіталу необхідно вважати його вартість, яка повинна дозволяти зберегти рентабельність бізнесу на достатньому рівні.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних положень і розробка науково-обґрунтованих рекомендацій з удосконалення методики та організації обліку і аналізу поточних зобов’язань виробничого підприємства.

Відповідно до поставленої мети в магістерській роботі передбачено розглянути та вирішити наступні завдання:

– розглянути сутність та нормативно правове забезпечення обліку поточних зобов’язань;

– дослідити класифікацію, порядок визнання та оцінки поточних зобов’язань;

– надати техніко-економічну характеристику ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– охарактеризувати організацію обліку поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– визначити особливості первинного обліку поточних зобов’язань;

– відобразити облік поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» в системі рахунків бухгалтерського обліку;

– здійснити аналіз поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– розглянути організацію контролю поточних зобов’язань ПАТ

«ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– запропонувати шляхи вдосконалення організації обліку й аналізу поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ».

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і аналізу поточних зобов'язань на прикладі Публічного акціонерного товариства «ІНТЕРПАЙП НТЗ».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку і аналізу поточних зобов'язань підприємства.

Методи дослідження та джерела інформації. У магістерській роботі використовувались загальнонаукові і спеціальні методи: порівнянь, угруповань, спостереження, обстеження, комплексної оцінки, а також методи та прийоми економічного аналізу – логічні, статистичні, факторного впливу, абстрактні, економіко-математичні.

Інформаційною базою дослідження слугували закони, нормативно-правові документи, статистичні довідники, навчальні та практичні посібники, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які досліджували дану проблему, практичні дані підприємства, його фінансова та статистична звітність.

Практичне значення одержаних результатів. Рекомендації, що наведені роботі, носять конкретний характер і можуть бути використані в практиці обліку діяльності суб'єктів господарювання, а також у розвитку методологічної бази обліку та аналізу поточних зобов'язань підприємства.

Апробація та публікація одержаних результатів. За темою кваліфікаційної роботи опубліковані тези «Аналіз і контроль кредиторської заборгованості в системі управління поточними зобов'язаннями» на ІІІ Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації та перспективи світової науки» (4-6 листопада 2021 р.), Ванкувер, Канада

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

1.1 Поточні зобов'язання підприємства: сутність та нормативно-правове забезпечення обліку

За умов ринкової трансформації в Україні (виходу вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталів, праці, товарів, послуг, відкритості вітчизняних ринків для нерезидентів тощо) процес господарської діяльності зумовлює перманентний характер зобов'язань – джерела формування та фінансування активів, що значною мірою залежить від кредитного рейтингу позичальника, від його можливостей на ринку.

Дефіцит грошових коштів, неплатоспроможність великої кількості підприємств в Україні зумовлюють необхідність здійснення контролю за станом і рухом зобов'язань. Для цього потрібні детальні облікові дані за кожним їх видом у розрізі сум, термінів погашення тощо.

Тому правильна організація та побудова обліку й аналізу зобов'язань у структурі внутрішньогосподарського контролю суттєво впливають на успішність діяльності підприємств.

Критичний аналіз сучасної економічної літератури в галузях бухгалтерського обліку дає підставу констатувати, що сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття «зобов'язання».

У зв'язку з тим, що вчені застосовують різні категорії, поняття та терміни, а саме: зобов'язання, заборгованість, розрахунки; короткострокові та поточні зобов'язання тощо, пропонуємо виокремити категорії «зобов'язання», «заборгованість», «розрахунки» та розглянути їх із трьох поглядів – за юридичною, економічною, бухгалтерською ознаками.

По-перше, з юридичної позиції: зобов'язання – цивільні правовідносини, де одна сторона (боржник) зобов'язана здійснити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію або утриматися від цієї дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його зобов'язань; заборгованість – боргові зобов'язання;

розрахунки – різновид цивільних відносин, які виникають внаслідок учинення платником дій, спрямованих на здійснення платежу на користь іншої особи [7].

По-друге, за економічною суттю: зобов'язання – зобов'язання організації перед контрагентами повинні розглядатися як статті його доходів, а зобов'язання контрагентів перед організацією – як статті його витрат; заборгованість – грошові суми, які підлягають сплаті, але не сплачені; розрахунки – грошові відносини, що виникають між організаціями за товарними і нетоварними операціями [8].

По-третє, за бухгалтерською суттю: зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникла в результаті минулих подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди; заборгованість – сума боргів, що належать фірмі (суспільству, компанії тощо), від фізичних або юридичних осіб, які виникли у процесі господарських відносин із ними; розрахунки – розрахунки за товарними операціями – безготівкові розрахунки за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги чеками, акредитивами чи іншими розрахунковими документами; та розрахунки за нетоварні операції – безготівкові розрахунки, пов'язані з бюджетом і органами соціального, державного страхування тощо [2].

Практика показує, що зобов'язання можуть виникнути за укладеними договорами (договірні зобов'язання: односторонні – одна сторона бере на себе обов'язок перед іншою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а інша сторона наділяється лише правом вимоги без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої; двосторонні – правами та обов'язками наділені обидві сторони договору) або нормативними документами.

У бухгалтерському обліку як інформаційній системі управління суб'єктом господарювання зобов'язання виникають не в момент укладення договору, а після здійснення однією із сторін передбачених у договорі дій (або бездіяльності), унаслідок яких виникає дебіторська заборгованість однієї сторони перед іншою – зобов'язання погасити цю заборгованість, яка називається кредиторською [60].

У широкому розумінні зобов'язання виникають як управлінський правовий акт замовлення або державний контракт, у вузькому значенні – зобов'язання

виникають із господарського договору, укладеного за простою згодою сторін, з інших підстав, що не суперечать закону, за результатами конкурсу, тендеру, іншого публічного торгу [39].

Юридичним фактом появи господарських зобов'язань є господарський договір. Цивільний кодекс України називає господарський договір однією з найпоширеніших підстав для виникнення зобов'язань [59].

Як економічна категорія зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла в результаті минулих подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зобов'язання з фінансового погляду передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір. Крім того, зобов'язання повинно бути локалізоване у часі, тобто повинен бути момент настання зобов'язання і період часу в бухгалтерському обліку, протягом якого воно діє [31].

Отже, зобов'язання виникають через наявні (завдяки минулим операціям або подіям) борги підприємства чи щодо передачі певних активів або надання послуг іншому підприємству в майбутньому.

У бухгалтерському обліку поняття «зобов'язання» має більш вузьке значення, ніж у цивільному законодавстві (рис. 1.1).

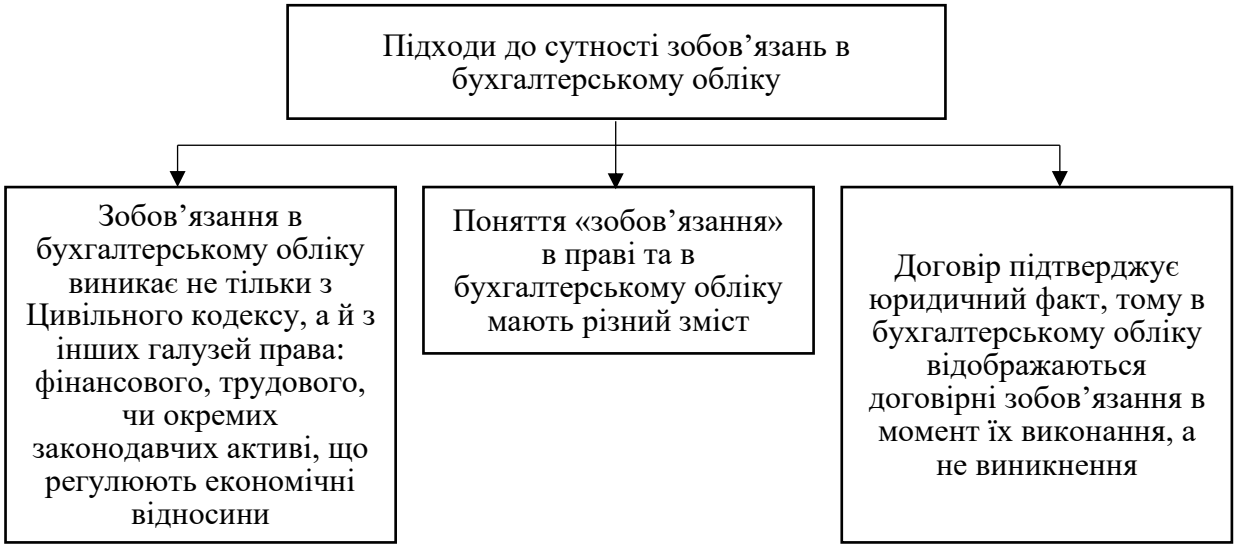

Рисунок 1.1 – Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку [9]

Поточні зобов’язання характеризуються такими ознаками:

– конкретними економічними ресурсами – поверненню підлягають ресурси або їх грошовий еквівалент залежно від умов договору;

– адресністю – ресурси повертаються позикодавцю або іншій третій особі за дорученням позикодавця;

– строком погашення заборгованості;

– винагородою за користування ресурсами;

– санкціями та порушеннями договірних зобов’язань за термінами й сумами погашення заборгованості [31].

Узагальнюючи суть характеристики зобов’язань, можна вважати, що науково обґрунтована класифікація зобов’язань підприємства за окремими видами необхідна для розуміння того, як ними керувати в обліковій інформаційній системі, тому повинна надаватися користувачам фінансової звітності для прийняття рішень і формування стратегії розвитку підприємства в майбутньому.

Відповідно до вимог основного нормативного документа, який регламентує порядок обліку та класифікації зобов’язань в Україні, – НП(С)БО 11 «Зобов’язання», правильний підбір класифікаційних ознак забезпечує повне висвітлення інформації про заборгованість для цілей управління та аналізу. Проте однозначність у критеріях розподілу зобов’язань відсутня, оскільки на більшості підприємств їх класифікують тільки з метою відображення у звітності, а тому залишається не врахованою специфіка заборгованості. У результаті управлінський персонал не отримує необхідної аналітичної інформації [9].

Різноманітність розрахункових операцій суб’єкта господарювання зумовлює необхідність їх класифікувати за такими ознаками:

1. Залежно від спрямованості розрахунків:

– внутрішні;

– зовнішні.

2. Залежно від контрагента розрахунків:

– розрахунки з постачальниками і підрядниками;

– розрахунки з покупцями та замовниками;

– розрахунки з різними дебіторами та кредиторами;

– розрахунки з бюджетом та позабюджетними фондами;

– розрахунки за кредитами;

– розрахунки з персоналом (з оплати праці та за іншими операціями);

– розрахунки з підзвітними особами;

– розрахунки з учасниками та засновниками;

– внутрішньогосподарські розрахунки.

3. Залежно від форми проведення розрахунків:

– готівкові;

– безготівкові.

4. Залежно від характеру операцій, за якими проводяться розрахунки:

– розрахунки за товарними операціями;

– розрахунки за нетоварними операціями [2].

Розрахунки за товарними операціями, пов’язані з переміщення товару, – це розрахунки з постачальниками і підрядниками, покупцями, в т.ч. планові платежі, які здійснюються за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог, акредитивів, чеків, векселів. Можливі також залік взаємних вимог і розрахунки готівкою.

Розрахунки за нетоварними операціями – це розрахунки з бюджетом і позабюджетними фондами, засновниками фірми, підзвітними особами. При цьому розрахунки за нетоварними операціями під час безготівкових розрахунків оформлюються тільки платіжним дорученням.

Відносини між підприємствами, організаціями й установами, а також між ними і населенням, що зумовлені дією ринку, мають характер грошових розрахунків. Ці відносини ґрунтуються на використанні грошей у їхніх функціях – коштів обігу і коштів платежу. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших.

Загальні правила оцінки зобов’язань визначаються головним чином НП(С)БО 11 та за окремими видами зобов’язань:

– НПСБО 14 «Оренда» – у зв’язку з орендою;

– НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» – відстрочені у зв'язку з податком на прибуток;

– НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»,

– НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»,

– НП(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» – за операціями з пов'язаними сторонами;

– НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» – за операціями в іноземній валюті.

З метою бухгалтерського обліку НП(С)БО 11 класифікує зобов'язання наступним чином (рис. 1.2).

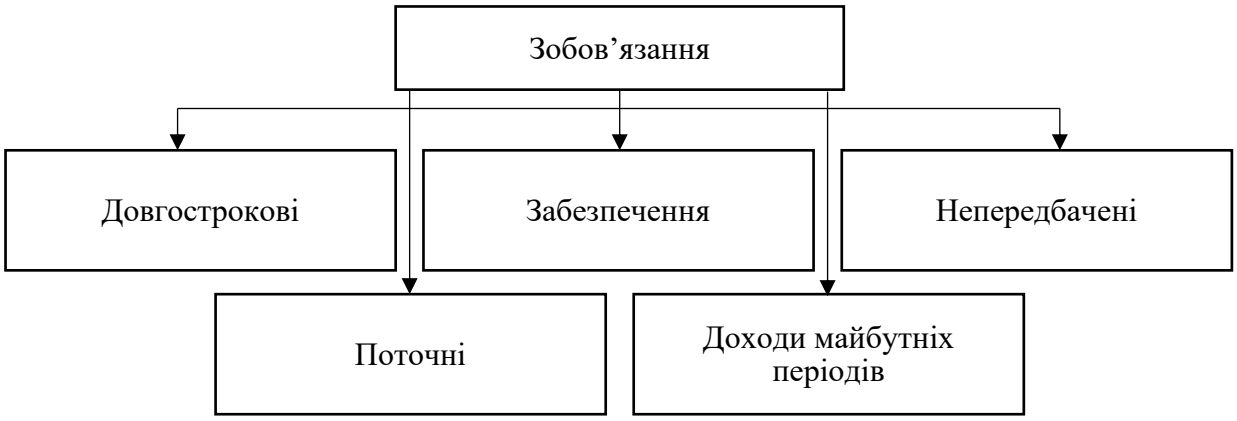

Рисунок 1.2 – Класифікація зобов'язань за НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [39]

В умовах трансформації до міжнародних стандартів фінансової звітності для потреб бухгалтерського обліку достатнім є поділ кредиторської заборгованості на поточну (короткострокову) та довгострокову. Така класифікація полегшує і заразом актуалізує роботу бухгалтерської служби.

Відповідно до чинного законодавства оцінка розрахунків з постачальниками та підрядниками відображаються в балансі за сумою погашення. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками розпочинається з факту його визнання, оцінки та фіксування в системі рахунків з подальшим розкриттям у фінансовій звітності.

Для правильної організації ведення обліку поточних зобов'язань підприємству необхідно:

– провести класифікацію зобов'язань за терміном її погашення;

– по-друге, врахувати виконання умов погашення кредиторської заборгованості.

Нормативно-правове забезпечення обліку поточних зобов'язань наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Систематизація нормативно-правового забезпечення обліку поточних зобов'язань

Назва	Основні положення, шо мають вплив на процес обліку
НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [39].	Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума належить до складу доходу звітного періоду. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.
НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [41].	Кредиторська заборгованість за імпортними контрактами визнається монетарною статтею й перераховується в результаті зміни курсу НБУ на дату здійснення розрахунків і дату балансу. Кредиторська заборгованість, що виникла в результаті отриманої передоплати, відноситься до немонетарних статей балансу. Сума попередньої оплати в іноземній валюті перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату одержання авансу.
МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [1]	Суб'єкт господарювання класифікує зобов'язання як поточне, якщо: а) він сподівається погасити це зобов'язання в ході свого нормального операційного циклу: б) він утримує це зобов'язання в основному з метою продажу: в) зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду: г) він не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом як мінімум дванадцяти місяців після звітного періоду. Умови зобов'язання, які можуть, за вибором контрагента, привести до його погашення випуском інструментів власного капіталу, не впливають на класифікацію. Суб'єкт господарювання повинен класифікувати всі інші зобов'язання як непоточні.
МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [36]	Зобов'язання - існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням. призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди. Торговельна кредиторська заборгованість є зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані чи надані, на які виставлені рахунки або які офіційно узгоджені з постачальником. Нарахування є зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані або надані, але не були сплачені, на них не були виставлені рахунки або вони не були офіційно узгоджені з постачальником, разом із сумами, які підлягають виплаті працівникам (наприклад, суми, пов'язані з нарахованою оплатою відпусток).

Інформація про стан поточної кредиторської заборгованості знаходить своє відображення у фінансовій звітності підприємств. Порівняльна характеристика особливостей розкриття інформації щодо кредиторської заборгованості у звітності

наведена на рис. 1.3.

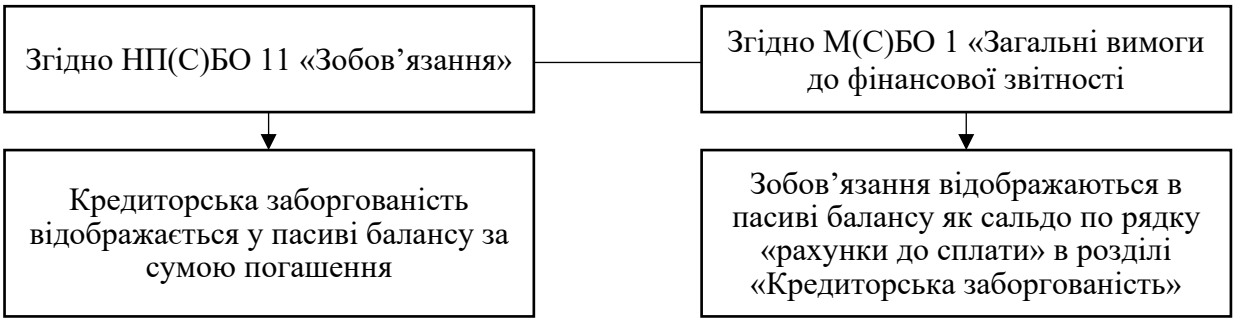

Рисунок 1.3 – Порівняльна характеристика підходів до розкриття інформації щодо кредиторської заборгованості у фінансовій звітності [39, 35]

При цьому різниця від ображення в балансі полягає лише у відмінності структури статей вітчизняної та міжнародної звітності. За НП(С)БО 11 «Зобов'язання» в Балансі (Звіті про фінансовий стан) всі поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення, тобто у фінансовій звітності в розділі поточних зобов'язань відображається сума, яка буде фактично сплачена при погашенні такого зобов'язання.

1.2 Класифікація, визнання та оцінка поточних зобов'язань

Згідно з НП(С)БО 11 поточні зобов'язання – це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [39].

До поточних зобов'язань належать: короткострокові кредити банків, короткострокові векселі видані, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, заборгованість за розрахунками та інші поточні зобов'язання.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди [38].

Згідно з НП(С)БО 11 Зобов'язання» передбачено такі види зобов'язань: довготермінові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи

майбутніх періодів [39].

Шара Є. Ю. та Соколовська-Гонтаренко І. Є. зобов'язання поділяють на: монетарні й немонетарні; поточні і майбутні; довготермінові та поточні; фактичні, оціночні й умовні [62, с. 18-20].

У вітчизняних економістів є багато різних поглядів та підходів до розгляду поточних зобов'язань. Так Чернікова І. Б вважає, що поточні зобов'язання – це зобов'язання, для ліквідації яких використовуються поточні активи, які могли б бути використані в звичайній діяльності підприємства [60].

У свою чергу Кругляк І. О. розглядає поточні зобов'язання як зобов'язання, що підлягають погашенню на вимогу кредиторів, а також та частина зобов'язань, яка буде погашена протягом операційного циклу або одного року, починаючи з дати балансу [31].

Економісти Бержанір І. А., Бержанір А. Л., Ящук Т. А. мають такий підхід до визначення поточних зобов'язань: це короткострокові фінансові зобов'язання, які повинні бути погашені протягом поточного операційного циклу підприємства чи протягом року з дати складання бухгалтерського балансу (із цих двох термінів обирають довший); зобов'язання, які оплачуються на вимогу кредиторів або, як очікується, вони будуть ліквідовані протягом дванадцяти місяців [9].

У свою чергу іноземні вчені мають власний погляд на проблему та економічну суть поточних зобов'язань. А саме такі, як: Керміт Д. Ларсон, Джон Дж. Уайльд, Б. Чіапетта стверджують, що поточні зобов'язання – це ті, які повинні бути погашені протягом одного року, проте, якщо операційний цикл більше ніж один рік, то вони можуть бути сплачені протягом цього строку [33, с. 48] .

М. Баффет, Д. Кларк вважають, що поточні зобов'язання – це борги та інші зобов'язання, що компанія повинна погасити в межах одного фінансового року, тобто це кошти, які компанія винна постачальникам за товари та послуги, надані в кредит [6].

А такі автори, як: Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл поділяють поточні зобов'язання за ступенем ймовірності на фактичні, оціночні та умовні. До фактичних вони зараховують зобов'язання, які виникають з договору, контракту

або на основі законодавства, їх сума може бути чітко і однозначно підрахована. Вони включають в себе заборгованість з рахунків, зарплати, дивідендів до оплати, заборгованість з податку від продажів і акцизного збору, поточну частину довготермінових зобов'язань тощо [42, с. 175].

До оціночних належать зобов'язання, достовірну суму яких не можна визначити до настання певної дати (як приклад, виплати за гарантійними зобов'язаннями). Що ж до умовних зобов'язань, то до них відносять зобов'язання, які залежать від майбутніх подій, їх ще називають неіснуючими зобов'язаннями.

В Україні наведені вище поняття є новими і ще малодослідженими, проте вітчизняні науковці дещо не погоджуються з цією класифікацією і розглядають її з прив'язкою до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Поточні зобов'язання відображаються у III розділі пасиву балансу «Поточні зобов'язання». Детальніше розглянемо відображення поточних зобов'язань у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Відображення поточних зобов'язань у балансі [38]

Стаття балансу	Код рядка
III. Поточні зобов'язання та забезпечення	
Короткострокові кредити банків	1600
Векселі видані	1605
Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами банків	1610
Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги та інша кредиторська заборгованість	1615
Поточна заборгованість за:	
з бюджетом	1620
у тому числі з податку на прибуток	1621
розрахунками зі страхування	1625
розрахунками з оплати праці	1630
одержаними авансами	1635
розрахунками з учасниками	1640
із внутрішніх розрахунків	1645
Поточні забезпечення	1660
Доходи майбутніх періодів	1665
Інші поточні зобов'язання	1690
Усього за розділом III	1695

Дані табл. 1.2 свідчать, що у балансі інформація про поточні зобов'язання розкривається зрозуміло та доступно для всіх користувачів. І зовнішні, і внутрішні користувачі інформації можуть детально розглянути можливі ризики та витрати у

зв’язку з погашенням поточних зобов’язань.

Фінансово-господарська діяльність підприємств зумовлює виникнення багатьох видів зобов’язань і великої кількості кредиторів. Це потребує подальшого дослідження питання класифікації зобов’язань, а також удосконалення його шляхом доповнень та уточнень.

Класифікація (від лат. clasis – розряд, клас і facio – роблю) – 1) система супідрядних понять у якій-небудь галузі знань; 2) розподіл тих чи інших об’єктів за класами (відділами, розрядами) в залежності від їхніх загальних ознак.

Розглянемо класифікацію зобов’язань на рівні законодавства та бухгалтерського обліку. Основними документами, які регулюють зобов’язання в Україні, є Господарський та Цивільний кодекси України. У ст. 173 Господарського кодексу України господарським визнається зобов’язання, що виникає між суб’єктом господарювання та іншим учасником відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених Кодексом, у силу якого один суб’єкт (зобов’язана сторона, у тому числі боржник) зобов’язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб’єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо) або утриматися від певних дій, а інший суб’єкт (уповноважена сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов’язаної сторони виконання її обов’язку [21].

Класифікація поточних зобов’язань подана у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація поточних зобов’язань

Критерії класифікації	Вид зобов’язання
1) Співвідношення прав і обов’язків суб’єктів	Односторонні Взаємні
2) Час виникнення	Теперішні Майбутні
3) Спосіб погашення	Монетарні Немонетарні
4) Вартість	Відсоткові Безвідсоткові
5) Вид діяльності	Операційні Фінансові Ті, що виникли внаслідок іншого виду діяльності
6) Можливість оцінки	Фактичні Оціночні
7) Складність погашення	Прості Складні

Така класифікація зобов’язань дає змогу глибше зрозуміти їхню суть, а також допоможе бухгалтерам і керівникам отримувати різнобічну інформацію про заборгованість з метою ефективного ведення фінансово-господарської діяльності суб’єкта господарювання.

Огляд літератури з теорії бухгалтерського обліку підтверджує, що українські вчені продовжують тлумачити оцінку як складову методу бухгалтерського обліку. При цьому основний наголос робиться на тому, що оцінка – це вираз у грошовій формі майна підприємства з метою узагальнення даних у бухгалтерському обліку та звітності. Розглядаючи оцінку з позиції бухгалтерського обліку як спосіб визначення вартості господарських засобів за допомогою узагальнюючого грошового вимірника, Я. Д. Крупка стверджує, що переважно вона ґрунтується на затратному методі [32].

Бруханський Р. Ф. так визначає оцінку: «це складова методу бухгалтерського обліку, за допомогою якої здійснюється вимірювання вартості об’єктів бухгалтерського обліку, створення якісних характеристик обліково-економічної інформації та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства й ефективності його менеджменту» [13].

Отже, оцінка як складова методу бухгалтерського обліку має такі функції:

– вимірювання вартості об’єктів бухгалтерського обліку;

– визначення критеріїв визнання активів, капіталу, зобов’язань, доходів і витрат;

– створення якісних характеристик облікової інформації;

– інформаційне забезпечення оцінки менеджменту, фінансового стану та фінансового результату діяльності суб’єктів господарювання.

Поняття «оцінка» в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» використовується у тлумаченнях принципу бухгалтерського обліку, сутності активів, зобов’язань, доходів і витрат, змісту облікової політики, а також фігурує у формулюванні принципів бухгалтерського обліку [48].

Нормативна база з бухгалтерського обліку в Україні щодо оцінки об’єктів бухгалтерського обліку при їх визнанні і відображенні в балансі загалом відповідає

міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (МСБО). Проте, у МСБО та у НП(С)БО не чітко сформульовані положення щодо того, за якою оцінкою об'єкти бухгалтерського обліку мають оцінюватися при визнанні і відображенні в балансі. Щодо МСБО, то це не можна вважати недоліком, оскільки вони є узагальненням світової практики і висвітлюють тільки концептуальні засади обліку та носять рекомендаційний характер. Що ж стосується національних НП(С)БО, то варто було б зазначити, що питання оцінки об'єктів обліку повинні бути більш конкретизованими, щоб запобігти неточностям при складанні звітності. Дослідити і класифікувати підходи до оцінки зобов'язань, що використовуються у бухгалтерському обліку, за національною нормативною базою неможливо, оскільки в ній відсутній окремий документ, подібний до Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів, який висвітлював би загальні підходи до оцінювання об'єктів бухгалтерського обліку. Тому звернемося до оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи, види якої викладені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Види оцінки зобов'язань [42, с. 249]

Вид оцінки	Характеристика
За історичною собівартістю	Зобов'язання відображаються за сумою надходження або за деяких інших обставин, та за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, шо як очікується будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за поточною собівартістю	Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або за їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за вартістю реалізації	Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашень, тобто за недисконтованою сумою грошей, яка як очікується буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
За теперішньою вартістю	Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які як очікується будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.

З табл. 1.4 видно, що зобов'язання у міжнародній практиці оцінюються за однією з чотирьох видів вартості: історичною, поточною, вартістю реалізації та теперішньою. Однак найчастіше основою оцінки, яку приймають суб'єкти господарювання для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Вона,

як правило, комбінується з іншими видами оцінки. Окремі дослідники вважають, що поточна вартість робить облікові дані реалістичнішими, придатнішими для прийняття управлінських рішень. Поточна вартість за методами визначення поділяється на поточну вартість придбання, експертну оцінку, справедливу оцінку.

1.3 Техніко-економічна характеристика ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Публічне Акціонерне Товариство «ІНТЕРПАЙП Нижньодніпровський трубопрокатний завод» – найбільший в південно-східній частині Європи виробник і постачальник сталевих труб широкого спектру застосування.

До складу заводу входять 3 виробничі цехи з випуску сталевих труб, які мають в своєму складі 2 установки із пілігримовими станами, установку із трьохвалковим розкатним станом, трубопрокатний агрегат ТПА-140 з двома станами подовжнього прокату, стани холодного періодичного подовжнього прокату труб, 2 волочильних стани, а також сучасні ділянки обробки труб. Основний виробничий майданчик Товариства розташований на території Індустріального району м. Дніпро, і прилягає до Придніпровської залізничної магістралі.

Завод виробляє і поставляє більше 1200 типорозмірів сталевих труб діаметром від 10 до 377 мм, в т.ч.:

– труби сталеві безшовні гарячодеформовані;

– труби обсадні та муфти до них;

– труби сталеві безшовні холоднодеформовані загального призначення, а також високої та особливо високої точності;

– труби підшипникові.

Також завод виготовляє понад 100 типорозмірів цільнокатаних залізничних коліс різної конфігурації для вантажних та пасажирських вагонів, швидкісних експресів, електропоїздів в розмірному ряду зовнішніх діаметрів від 650 до 1225 мм, бандажів для локомотивів, вагонів метрополітену, трамваїв та ін. в т.ч.

– суцільнокатані залізничні колеса;

– залізничні бандажі,

– залізничні осі та колісні пари.

Окрім того, завод виготовляє заготовки тягових шестерень для електровозів, колісні центри та іншу продукцію для залізничного і муніципального транспорту.

Сучасні технології та обладнання, система контролю якості і випробувань продукції забезпечують постачання труб, які відповідають технічним вимогам споживачів та повністю відповідають вимогам національних і міжнародних стандартів.

Застосування нових методів управління заводом, розширення сортаменту продукції із застосуванням нових технологій та модернізації устаткування, кваліфіковані кадри дозволяють заводу займати лідируючі позиції у виробництві сталевих безшовних труб і залізничних коліс.

Основним видом господарської діяльності є виробництво та реалізація металевих труб, суцільнокатаних коліс, кільцевих виробів та бандажів.

Основною метою діяльності заводу є організація ефективної господарської діяльності для отримання прибутку.

Стратегія ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» спрямована на розвиток та утримання лідируючих позицій на ринку завдяки цілеспрямованій роботі по вдосконаленню технології, розширенню сортаменту, жорсткому контролю за значними статтями витрат та впровадженню програм заощадження ресурсів (металу, газу, електроенергії та ін.), що дозволить успішно конкурувати з українськими і зарубіжними виробниками.

Стратегічною ціллю ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» в області якості є досягнення лідируючого положення на ринках з виробництва високоякісної продукції, яка повністю задовольняє вимоги та очікування споживачів, шляхом суворого виконання узгоджених вимог. Тому ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» послідовно реалізує стратегію технічного та економічного розвитку, яка направлена на підвищення конкурентоспроможності продукції і зміцнення позицій заводу на ключових ринках. Її основні напрямки – впровадження у виробництво нових розробок, модернізація обладнання, розширення сортаменту продукції, подальше

підвищення її якості, експлуатаційних та споживчих властивостей.

Нині завод – це сучасне Товариство, одне з найбільших у галузі на Україні, має сучасне обладнання, технології, способи забезпечення й контролю якості сталевих труб, коліс бандажів, кільцевих виробів, а по виробництву деяких видів продукції – єдине в Україні.

Фінансова стратегія підприємства спрямована на виконання трьох цілей:

забезпечення підприємства необхідними грошовими коштами для його стабільності ліквідності;

забезпечення його рентабельності і отримання максимального прибутку;

задоволення матеріальних і соціальних потреб його працівників.

Обсяг виробництва і реалізації продукції, підвищення її якості безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Обсяг виробництва ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» у 2018-2020 рр., тис. тон [52]

Найменування	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року, відс.	Відхилення 2020 року до 2018 року, відс.
Труби безшовні гарячодеформовані для котлів високого тиску	0,527	2,484	0,416	371,35	-21,06
Труби безшовні гарячодеформовані підшипникові	0,081	0,208	0,142	156,79	75,31
Труби сталеві безшовні гарячодеформовані	118,903	97,350	96,192	-18,13	-19,10
Труби обсадні та муфти до них	143,523	101,574	31,529	-29,23	-78,03
Труби безшовні холоднодеформовані підшипникові	0,113	0,011	0,033	-90,27	-70,80
Труби сталеві безшовні холоднодеформовані	16,792	17,513	14,494	4,29	-13,69
Труби сталеві безшовні холоднотягнуті підвищеної точності для заглибних електронасосів і заглибних електродвигунів	1,192	0,956	1,340	-19,80	12,42
Колеса	133,920	193,765	175,924	44,69	31,36
в т.ч. за давальницькою формою роботи	43,185	50,364	62,309	16,62	44,28
Бандажі	3,122	1,961	2,642	-37,19	-15,37
Осі для колісних пар	7,535	9,630	10,197	27,80	35,33
Всього	425,706	425,453	332,909	-0,06	-21,80

Як видно з табл. 1.5 у 201-2020 роках відбувається зменшення загального обсягу виробництва на 21,8 %. При цьому виробництво труб безшовних гарячодеформованих для котлів високого тиску знижується на 21,06 %; труб сталевих безшовних гарячодеформованих – на 19,1 %, труб обсадних та муфт до них – на 78,03 %, труб безшовних холоднодеформованих підшипникових – на 70,8 %; труб сталевих безшовних холоднодеформованих – на 13,69 %.

Обсяг виробництва зростає за такими видами продукції: труби безшовні гарячодеформовані підшипникові – на 75,31 %, труби сталеві безшовні холоднотягнуті підвищеної точності для заглибних електронасосів і заглибних електродвигунів – на 12,42 %, колеса – на 31,36 %, у т. ч. з давальницькою формою роботи – на 44,28 %, осі для колісних пар – на 35,33 %.

Частка реалізації продукції Товариства по регіонах дальнього і ближнього зарубіжжя за 2018 рік склала 54,3%, за 2019 рік – 46 %, за 2020 рік – 49,6 %.

За 2018 рік активи товариства в порівнянні з початком року збільшилися на 3,9 млрд. грн. (26%), їх вартість склала 19,069 млрд. грн. Основне збільшення відбулося за рахунок зростання оборотних активів, в т.ч. запасів і дебіторської заборгованості. За 2019 рік активи товариства в порівнянні з початком року збільшилися на 2,8 млрд. грн. (15%), їх вартість склала 21,917 млрд. грн. Основне збільшення відбулося за рахунок зростання необоротних активів, запасів та інших оборотних активів. За 2020 рік активи товариства в порівнянні з початком року зменшились на 2,2 млрд. грн. (10 %), їх вартість склала 18,5 млрд. грн. Основне зменшення відбулося за рахунок зменшення оборотних активів, а саме дебіторської заборгованості.

Для загальної оцінки фінансово-господарської діяльності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» проведемо техніко-економічний аналіз, результати якого наведені у табл. 1.6.

За результатами табл. 1.6 можна зробити наступні висновки.

У звітних 2019-2020 роках відносно базового 2018 року відбувається зменшення обсягів виробництва на 0,06 % та на 21,80 5 відповідно.

Таблиця 1.6 – Техніко-економічні показники діяльності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» у 2018-2020 рр. [52]

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року		Відхилення 2020 року до 2018 року	
				Абсо-лютне	Відн., від-сотків	Абсо-лютне	Відн., від-сотків
Обсяг виробництва, тис. тон	425,706	425,453	332,909	-0,253	-0,06	-92,797	-21,80
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	13664542	14624632	9470237	960090	7,03	-4194305	-30,69
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10408619	9584769	6803259	-823850	-7,92	-3605360	-34,64
Валовий прибуток, тис. грн.	3255923	5039863	2666978	1783940	54,79	-588945	-18,09
Фінансові результати від операційної діяльності, тис. грн.	1923070	3674381	2339518	1751311	91,07	416448	21,66
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	1027889	3562297	22905	2534408	246,56	-1004984	-97,77
Активи, тис. грн.	19069157	20704444	18518475	1635287	8,58	-550682	-2,89
Власний капітал, тис. грн.	1113061	4677343	4676228	3564282	320,22	3563167	320,12
Зобов’язання, тис. грн., у тому числі:	17956096	16027101	13842247	-1928995	-10,74	-4113849	-22,91
поточні зобов’язання	19069157	13566945	10561036	-5502212	-28,85	-8508121	-44,62
Коефіцієнт оборотності активів	0,80	0,74	0,48	-0,06	-7,89	-0,32	-39,52
Рентабельність продажів, відсотків	7,52	24,36	0,24	16,84	223,81	-7,28	-96,78
Рентабельність активів, відсотків	6,01	17,91	0,12	11,91	198,25	-5,89	-98,06
Рентабельність власного капіталу, відсотків	171,06	123,04	0,49	-48,02	-28,07	-170,57	-99,71
Фондовіддача, грн./грн.	2,74	2,64	1,53	-0,10	-3,69	-1,21	-44,09
Середньооблікова кількість штатних працівників, чол.	4793	4639	4090	-154,000	-3,21	-703,000	-14,67
Фонд оплати праці, тис. грн.	688597	849587	757794	160990	23,38	69197	10,05
Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.	11972,269	15261,676	15439,976	3289,408	27,48	3467,707	28,96
Продуктивність праці, тон / чол.	88,818	91,712	81,396	2,894	3,26	-7,422	-8,36
Продуктивність праці, тис. грн / чол.	2850,937	3152,540	2315,461	301,603	10,58	-535,476	-18,78

Чистий дохід від реалізації продукції зростає у 2019 році на 7,03 % відносно базового періоду, а у 2020 році спостерігається його зменшення на 30,69 %.

Зменшення собівартості реалізованої продукції у 2019 році на 7,92 % та у 2020 році на 34,64 % призводить до зростання валового прибутку у 2019 році на 54,79 %, та до його зниження у 2020 році на 18,09 %.

У 2019 році спостерігається значне зниження фінансових результатів від операційної діяльності – на 91,07 %, у 2020 році ця величина перевищує показник 2018 року на 21,66 %.

Чистий фінансовий результат зростає у 2019 році на 246,56 % відносно 2018 року, а у 2020 році він нижче базового періоду на 97,77 % через значне зниження інших доходів та зростання інших витрат.

Загальна величина активів, авансованих у діяльність підприємства збільшується на 8,58 % у 2019 році, та зменшується на 2,89 % у 2020 році. Зменшення величини сукупних активів підприємства свідчить про зниження обсягів діяльності товариства.

У 2019 році порівняно з базовим періодом відбувається значне збільшення власного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку – на 320,22 %, у 2020 році величина власного капіталу перевищує показник 2018 року на 320,1 %.

Відбувається зменшення загальної суми зобов’язань у 2019-2020 роках відносно базового року на 10,74 % та на 22,91 % відповідно. Збільшення частки власного капіталу у загальній вартості майна свідчить про підвищення фінансової стійкості підприємства, хоча на кінець 2020 року питома вага власного капіталу у активах підприємства складає 25,25 % (рекомендоване значення > 50 %), що говорить про значну залежність товариства від зовнішніх джерел фінансування).

Сума поточних зобов’язань також зменшується: у 2019 році – на 28,85 %, а у 2020 році – на 44,62 % відносно базового року.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, авансованого в діяльність підприємства, тобто скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва. У звітних 2018-2020 роках відбувається зниження цього показника з 0,8 разів до 0,48 разів, що свідчить

про зниження ефективності діяльності підприємства.

У 2019 році спостерігається зростання показника рентабельності продажів на 223,81 % за рахунок значного збільшення чистого фінансового результату, у 2020 році цей показник знижується на 96,78 % через перевищення темпів зниження чистого прибутку над темпами зниження чистого доходу.

Рентабельність активів та власного капіталу у 2019-2020 рр. змінюються приблизно такими ж темпами, як і рентабельність продажів, та у 2020 році складають 0,12 % та 0,49 % відповідно.

Взагалі не існує нормативних показників рентабельності, але чим вони вище, тим краще працює підприємства, динаміка цих показників повинна бути позитивною.

Фондовіддача показує загальну віддачу від використання коштів, вкладених в основні виробничі засоби, тобто ефективність їх вкладення. Зменшення показника фондовіддачі у 2019-2020 роках на 3,69 % та 44,09 % відповідно свідчить про зниження ефективності використання основних засобів.

Середньооблікова кількість працівників зменшується у 2019 році відносно базового рок на 3,21 %, у 2020 році – на 14,67 %.

Фонд оплати праці зростає у 2019-2020 роках відносно 2018 року на 23,38 % та на 10,05 % відповідно.

Середньомісячна зарплата одного працівника збільшується у 2019 році на 27,48 %, у 2020 році – на 28,96 %.

Продуктивність праці у натуральному виразі росте у 2019 році на 3,26 %, а у 2020 році знижується на 8,36 % у порівнянні з базовим 2018 роком. Продуктивність праці у грошовому виразі у 2019 році зростає на 10,58 % порівняно з базовим періодом, а у 2020 році знижується на 18,78 %.

Головним чинником ефективності використання трудових ресурсів є перевищення темпів росту продуктивності праці над темпами росту фонду оплати праці. У ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» ця вимога у 2018-2020 роках не виконується, що свідчить про неефективність управління трудовими ресурсами підприємства та необхідність удосконалення системи управління персоналом.

Висновки до розділу 1

У першому розділі дипломної роботи охарактеризовано сутність поточних зобов'язань як об'єктів обліку, їх нормативно-правове забезпечення; розглянуто класифікацію, визнання та оцінку поточних зобов'язань; надано техніко-економічну характеристику базового підприємства.

Як об'єкт обліку зобов'язання – один з основних чинників, що впливає на ліквідність, кредитоспроможність і стійкість підприємства. Раціональна організація обліку зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів, а отже, поліпшенню фінансового стану підприємства, а правильно розроблена стратегія управління зобов'язаннями сприяє формуванню репутації надійної і відповідальної фірми.

Нормативна база з бухгалтерського обліку та оцінки поточних зобов'язань при їх визнанні і відображенні в балансі загалом відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (МСБО).

Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття.

Проведений техніко-економічний аналіз товариства свідчить про зниження ефективності діяльності підприємства, зменшення доходу від реалізації, валового, операційного та чистого прибутку, хоча діяльність підприємства у 2018-2020 роках прибуткова.

Спостерігається негативна динаміка показників ділової активності та використання трудових ресурсів. Коефіцієнт автономії має позитивну динаміку, але на кінець 2020 року, питома вага власного капіталу у загальній сумі активів товариства складає лише 25,25 % при нормативі більше 50 %.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

2.1 Організація обліку поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Раціональна організація бухгалтерського обліку передбачає таку його будову, при якій він забезпечив би своєчасне виконання завдань планування, контролю, управління та надання повної правової й неупередженої інформації при мінімальних затратах засобів і праці.

Бухгалтерський облік на підприємствах, в установах та організаціях ведеться безперервно з моменту реєстрації підприємства, установи, організації до моменту ліквідації. Єдиною валютою ведення бухгалтерського обліку є грошова одиниця України.

Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві перебувають у компетенції керівника (власника) підприємства у відповідності з чинним законодавством та установчими документами.

Раціональна організація бухгалтерського обліку ґрунтується на застосуванні, в першу чергу, загальноприйнятих передумов:

– вивчення структури, технології та організації виробництва;

– організація облікового апарату та праці облікових працівників;

– організація облікового процесу (визначення обсягу облікових робіт);

– організація досконалого володіння працівниками бухгалтерії (бухгалтером, власником) діючої законодавчої та нормативної бази щодо питань ведення бухгалтерського обліку.

Весь обліковий процес складається з трьох етапів його здійснення:

I. Етап первинного обліку: процес документування та оцінки господарських явищ і процесів.

II. Етап поточного обліку: процес облікової реєстрації господарських операцій на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах.

III. Етап підсумкового обліку: процес узагальнення даних поточного обліку в бухгалтерській звітності.

На кожному етапі облікового процесу є необхідність самостійної організації підприємством в особі власника або виконавчого органу (посадової особи) наступних заходів щодо обліку:

– визначення облікової номенклатури (перелік господарських явищ та процесів, які підлягають відображенню у системі бухгалтерського обліку);

– визначення способів та техніки відображення облікових номенклатур (вибір форми обліку);

– вибір матеріальних носіїв інформації, їх рух і збереження (відповідно до форми бухгалтерського обліку, облікової номенклатури та засобів обчислювальної техніки).

Бухгалтерський облік на підприємствах, в установах та організаціях може здійснюватися: о бухгалтерською службою (відділом), що є самостійним

– підрозділом підприємства і очолюється головним бухгалтером або штатним бухгалтером;

– централізованою бухгалтерією;

– спеціальною організацією (аудиторською фірмою) або нештатним фахівцем-бухгалтером (підприємець без створення юридичної особи) на договірних засадах, якщо підприємство, установа, організація не мають бухгалтерської служби;

– самостійно власниками або керівниками (виконавчими директорами) на невеликих підприємствах (ця форма бухгалтерського обліку не може бути застосована на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватись).

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство в особі власника (керівника, виконавчого органу) самостійно вибирає форми його організації. За організацію бухгалтерського обліку на підприємствах відповідають їх власники (керівники).

Бухгалтерський облік фінансово-господарської діяльності великих і середніх підприємств, організацій і установ здійснюють працівники бухгалтерії.

Призначення на посаду і звільнення від обов’язків головного бухгалтера проводиться керівником підприємства, а при наявності - з наступним

затвердженням вищим керівним органом або власником.

Найбільш вживані типи організаційних структур бухгалтерії: лінійні; лінійно-штабні; функціонально-комбіновані. Відповідно до наукової літератури, можна виділити ряд їх специфічних ознак — вони є сталими та відрізняються: детальним поділом праці; обов'язковою наявністю централізованого механізму контрою за діяльністю бухгалтерії (найчастіше, цю функцію виконує головний бухгалтер); суворою ієрархічністю (тобто всі відділи підпорядковані по горизонталі керівнику бухгалтерської служби (головному бухгалтеру)). Такі властивості сприяють високій структуризації, формалізації та програмуванню облікових процесів.

В ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» діє лінійно-штабна організаційна структура бухгалтерії, що наведена на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура бухгалтерії ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Лінійно-штабне ієрархічне утворення передбачає існування підрозділів, які зазвичай об'єднуються у кілька груп з обліку (розпорядження керівника бухгалтерської служби передаються керівникам секторів, які, у свою чергу, передають їх керівникам облікових груп).

Кожне підприємство повинно мати свою облікову політику. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

У формуванні облікової політики визначальна роль належить керівнику і головному бухгалтеру. Від їх компетенції та взаємостосунків залежить успішне здійснення (провадження) облікової політики підприємства. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, має певні обов'язки, зокрема забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені терміни фінансової і статистичної звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.

У свою чергу керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Організаційний аспект облікової політики передбачає розкриття того, як здійснюються способи обліку з погляду побудови бухгалтерської служби, її складу та співпідпорядкованості окремих облікових підрозділів та робітників, визначення місця бухгалтерії в системі управління, взаємодії з іншими службами.

Облікова політика підприємства має враховувати такі важливі фактори: форму власності та організаційно-правову структуру підприємства; вид економічної діяльності, що зумовлює особливості та умови облікової роботи; параметри підприємства за обсягами діяльності, номенклатури продукції,

чисельності працюючих; відносини з податкового системою, наявність пільг та умови їх отримання; умови забезпечення підприємства ресурсами та умови реалізації готової продукції; матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи підприємства та рівень забезпеченості кваліфікованими обліковими працівниками; умови організації та стимулювання праці, відповідальності тощо.

Основним джерелом регулювання облікової політики на підприємстві є Наказ про облікову політику.

Слід розрізняти момент визнання зобов'язання як юридично-правової категорії та зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку. Юридично-правові аспекти виникнення зобов'язань у розрахунках з постачальними регулює Господарський кодекс України. Порядок класифікації та обліку кредиторської заборгованості розрахунків з постачальниками та підрядниками визначається НП(С)БО 11 «Зобов'язання».

У процесі постачання юридично-правове зобов'язання у підприємства виникає під час укладання Договору на постачання товарно-матеріальних цінностей. Кредиторські зобов'язання перед постачальником (підрядником) виникають у разі укладення договору на умовах відстрочки платежу (товарного або комерційного кредиту). Згідно з укладеним Договором, постачальник має передати майно покупцю та може вимагати від нього здійснення його обов'язку щодо виконання зобов'язань у вигляді сплати (або компенсації у іншій формі) за отримане майно.

В обліку зобов'язання визнаються, якщо наявні дві обов'язкові ознаки:

– оцінка їх може бути достовірно визначена;

– існує ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок його погашення.

З метою визначення елементів облікової політики підприємства велике значення має класифікація зобов'язань за способом погашення, часом виникнення, терміном погашення, можливістю оцінки тощо.

У обліковій політиці підприємства необхідно також відобразити порядок розрахунків з постачальниками та підрядниками, оскільки процес постачання є

невід'ємною складовою господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, що забезпечує її безперервність та безперебійність виробництва продукції, реалізації товарів, виконання робіт чи надання послуг.

Підприємство закупає у постачальників виробничі запаси, інші матеріальні цінності, а також необоротні активи, необхідні для здійснення його господарської діяльності. Підрядні організації виконують для замовників будівельні роботи, а також послуги виробничого характеру - проведення ремонтів, внесення добрив, технічне обслуговування тощо. При цьому в обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками законодавством передбачено альтернативні варіанти.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги відноситься до короткострокових зобов'язань.

Слід зазначити, що відповідно до Методичних рекомендацій, розкриття методів обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не є обов'язковим елементом облікової політики підприємства. Це зумовлено тим, що для обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не існує альтернативних методів. Відповідно до принципу обачності (обережності, консерватизму), підприємству необхідно застосовувати в бухгалтерському обліку методи оцінки, які мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань. Виходячи з вказаного принципу, облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги здійснюється лише одним методом - за вартістю, що зафіксована у первинних документах на дату її визнання. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, як і всі поточні зобов'язання, відображається в балансі за сумою погашення.

Разом з тим, методична складова обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не обмежується її оцінкою на дату визнання. Методична база організації та ведення обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві складається також з документування, інвентаризації тощо.

Також важливим елементом організації обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги є відокремлення обліку за функціональними ділянками (фінансовий, управлінський, податковий) та забезпечення належного внутрішнього

контролю. І хоча більшість з цих елементів не впливає безпосередньо на величину показників фінансової звітності, вони, на нашу думку, повинні знайти відображення при формуванні облікової політики на підприємстві щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги з метою прийняття управлінських рішень.

Складові облікової політики щодо обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Формування облікової політики в частині кредиторської заборгованості [17]

Аспекти розрахунків	Альтернативні варіанти	Рекомендації щодо формування облікової політики підприємства
Виникнення кредиторської заборгованості	Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з постачальниками та підрядниками, якщо товарно-матеріальні цінності придбані з відстрочкою платежу: Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з покупцями та замовниками, якщо гроші від покупця вже надійшли, а продукція ще не відправлена	Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з постачальниками та підрядниками, якщо товарно-матеріальні цінності придбані з відстрочкою платежу
Побудова аналітичного обліку кредиторської заборгованості	Аналітичний облік повинен вестись за кожним постачальником та підрядником, за кожним отриманим рахунком, за кожною операцією	Аналітичний облік ведеться за кожним постачальником та підрядником, за кожним отриманим рахунком, за кожною операцією. Протягом місяця складається реєстр прибуткових і видаткових документів, а також платіжних документів на сплату заборгованості
Кредиторська заборгованість за строками погашення	В залежності від строку погашення кредиторська заборгованість може бути допустимою і невиправданою	Облік допустимої (непростроченої заборгованості) та невиправданої (простроченої заборгованості) кредиторської заборгованості, що виникає при розрахунках з постачальниками та підрядниками, ведеться відокремлено

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку поточних зобов’язань є:

– забезпечення своєчасної та повної реєстрації даних у документах та

облікових регістрах;

– чітке документування розрахунків;

– достовірне відображення інформації щодо зобов’язань у формах фінансової звітності;

– створення дієвої системи внутрішнього контролю зобов’язань;

– забезпечення процесу обліку зобов’язань кваліфікованими обліковцями та засобами автоматизації обліку;

– встановлення наказом по підприємству переліку посадових осіб, які відповідатимуть за правильність розрахунків, своєчасність їх документального оформлення;

– визначення порядку синтетичного та аналітичного обліку;

– своєчасна перевірка розрахунків та попередження прострочення кредиторської заборгованості;

– розробка графіків платежів;

– розробка картотек реквізитів, систематизація інформації про кредиторів;

– вибір, впровадження методів, способів, прийомів збору й обробки інформації за операціями із виконання зобов’язань, які необхідні для оперативного управління, поточного і наступного планування, контролю та аналізу.

Особливу увагу при організації та веденні обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги необхідно приділити класифікації постачальників та підрядників для цілей управління.

Виходячи з типових субрахунків, управлінська класифікація субрахунків має відбуватися за валютою здійснення розрахунків, господарськими (географічними) сегментами, групами постачальників залежно від базисних умов постачання або за видами поставок для удосконалення логістики і управління запасами.

До розпорядчого документа про організацію та ведення бухгалтерського обліку (облікову політику) необхідно включити наступні положення (додатки), які безпосередньо стосуються обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги:

– робочий план рахунків з деталізацією управлінських субрахунків поточних

зобов’язань (за видами валюти розрахунків, господарськими сегментами, групами постачальників);

– посадові інструкції бухгалтера по веденню розрахункових операцій за поточними зобов’язаннями;

– регістри аналітичного обліку поточних зобов’язань;

– графік документообігу поточних зобов’язань;

– затверджений документ щодо термінів зберігання господарських договорів та іншої ділової документації з обліку кредиторської заборгованості;

– графік проведення інвентаризації та склад ревізійної комісії;

– положення про ведення претензійно-позовної роботи;

– перелік пов’язаних осіб.

Ефективність управління поточними зобов’язаннями ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» залежить від якості відображення інформації про кредиторську заборгованість на всіх етапах облікового процесу (рис. 2.2).

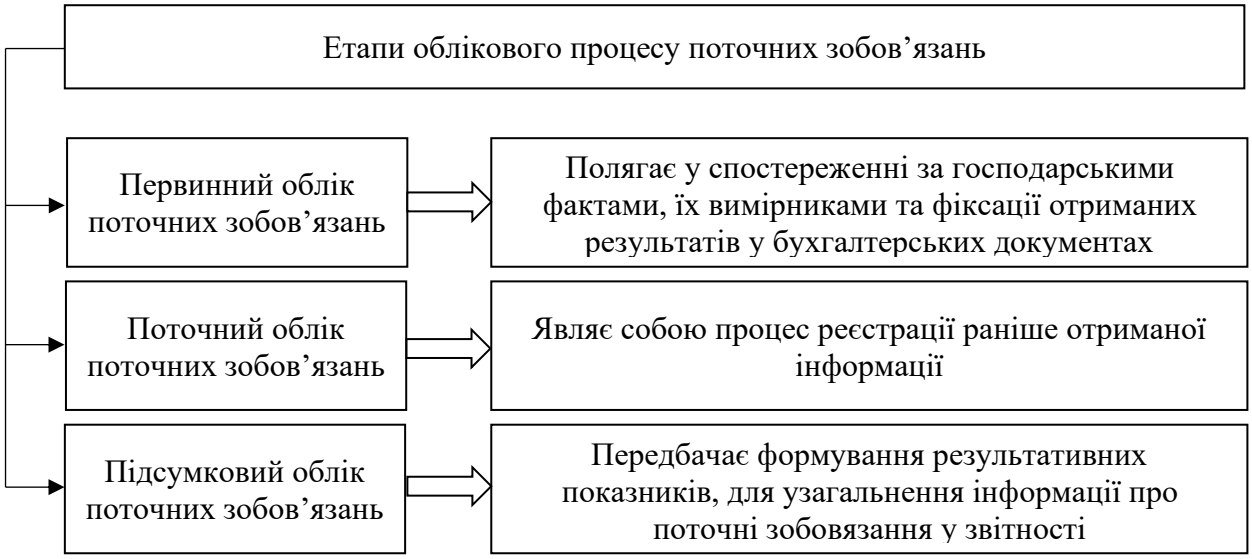

Рисунок 2.2 – Етапи облікового процесу поточних зобов’язань [29]

Для дотримання фінансової дисципліни кредиторська заборгованість повинна бути в повному обсязі і у встановлені терміни документально оформлена. Документування – це процес підготовки документа із застосуванням різноманітних методів та засобів відображення на матеріальному носії інформації. Безпомилкова та вчасна інформація в документі займає провідну роль в управлінні.

2.2 Особливості первинного обліку поточних зобов'язань

Організація первинного обліку у ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» забезпечує своєчасну, детальну та достовірну інформацію про розрахунки з постачальниками і підрядниками, про стан погашення заборгованості перед ними на підприємстві. Первинні документи на підприємстві, що досліджується, складаються на типових бланках, своєчасно, заповнюються відповідно встановленим вимогам з дотриманням затвердженого графіка документообігу.

Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Саме тому, підставою для бухгалтерського обліку поточних зобов'язань є первинні документи, які фіксують факти здійснення цих операцій.

Формування раціонального документопотоку залежить від організаційної структури підприємства, форми організації обліку, напрямків руху документопотоку, кількості залучених для обліку та контролю посадових осіб, типів первинних та звітних документів, технічних можливостей обчислювальної засобів та комп'ютерних програм, що використовуються у процесі обліку розрахунків з покупцями та постачальниками.

Розпочинаючи розробку плану організації документування обліку поточних зобов'язань, необхідно скласти перелік господарських операцій підприємства та чітко уявляти організаційну структуру підприємства та кількість залучених для обліку та контролю посадових осіб, оскільки існують певні особливості в діяльності кожного підприємства.

Надходження товарів від постачальників оформляється товарно-транспортною накладною (ТТН), податковою накладною, або рахунком-фактурою, вантажною митною декларацією тощо.

Приймання товарно-матеріальних цінностей, наприклад, виробничих запасів, що надійшли на склад, оформляється прибутковим ордером (ф. № М-4). Якщо, при прийманні товарно-матеріальних цінностей виявлені кількісні або якісні

розбіжності з даними товаросупровідних документів постачальника, необхідно скласти акт приймання матеріалів (ф. №2 М-7).

Постачальник на відвантажену продукцію виписує товарні та платіжні документи, передає їх банку і направляє покупцю, тобто підприємству.

Погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками може здійснюватися шляхом безготівкових або готівкових розрахунків.

Найчастіше у ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» застосовують саме безготівкову форму розрахунків з кредиторами.

Безготівкові розрахунки здійснюються за платіжним дорученням, платіжною вимогою-дорученням, акредитивом, інкасо, векселем, або представлені іншими формами розрахунків, наприклад, із використанням чеків, як на документарних носіях так і в електронному вигляді.

Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками [13]

Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Розрахунки з іноземними постачальниками
Виникнення заборгованості	
Прибуткова накладна	Акцептований рахунок
Податкова накладна	Залізнична накладна
Товаро-транспортна накладна	Прибуткова накладна
	Податкова накладна
Погашення заборгованості	
Видатковий касовий ордер	Виписка банку
Виписка банку	

Зобов’язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов’язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Відображаються поточні зобов’язання в балансі за сумою погашення.

Документи, що подаються постачальникам після отримання товарно-матеріальних цінностей наведені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Документі, що подаються постачальникам після отримання товарно-матеріальних цінностей [23]

Назва документа	Відділ - виконавець	Кому подається	Термін виконання
Доручення на отримання товарно- матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Після оплати рахунку
Накладна, прийомний акт на отримання матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Наступний робочий день після отримання матеріальних цінностей

Раціональна організація руху документів передбачає встановлення максимально коротких відрізків часу на їх передавання й обробку; визначення конкретних строків передавання документа від виконавця до виконавця, від одного сектора обліку на інший; від бухгалтерії до обчислювального центру тощо.

Для отримання товару зі складу постачальника виписується довіреність, яка реєструється в журналі реєстрації довіреностей. Оплата постачальнику здійснюється за допомогою платіжного доручення.

Якщо відпущені матеріальні цінності від постачальника транспортуються автотранспортом, бухгалтерія постачальника на основі укладеного договору і даних, вказаних у довіреності, виписує товарно-транспортну накладну.

Отже, первинні документи є підставою для відображення господарських операцій підприємства в бухгалтерському обліку.

Другий етап - поточний облік, який складається з таких операцій:

– реєстрації інформації, здобутої в результаті первинного обліку, у системі рахунків бухгалтерського обліку;

– реєстрації інформації в носіях інформації даного етапу обліку - облікових реєстрах;

– групування та перегрупування показників інформаційних даних.

В кінці місяця підсумкові дані кредитових оборогів з журналів-ордерів переносять в Головну книгу. Дебетові обороти відповідного синтетичного рахунка підраховують після закінчення реєстрації записів в Головній книзі. Дані регістрів

журнально-ордерної форми приведено у відповідність до показників періодичної та річної звітності.

Методичними рекомендаціями по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку при журнальній формі організації облікового процесу, передбачено використання регістрів бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами, наведених у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Регістри бухгалтерського обліку довгострокових та поточних зобов'язань [62]

Номера		Назва та призначення регістрів
Журналів	Відомостей	
3		Розділ 1 журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків та резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 16,34, 36, 37, 38,51, 62, 63, 68)
		Розділ II журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових і поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 17,52. 53, 54, 55,61, 64, 67, 69)
	3.3.	Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками
	3.4.	Відомість аналітичного обліку виданих та одержаних векселів
	3.5.	Відомість аналітичного обліку розрахунків по іншим операціям

На третьому етапі облікового процесу – етапі підсумкового обліку - інформація із журналів та відомостей потрапляє у Головну книгу, де вона узагальнюється на синтетичних рахунках. На цьому етапі між даними синтетичного (журнали і Головна книга) та аналітичного обліку (відомості та картки за кожним окремим рахунком, оборотні відомості до них) проводиться взаємна перевірка, після якої можна складати Баланс (звіт про фінансовий стан) досліджуваного підприємства.

Узагальнюючи вищезазначене, потрібно відмітити, що організація первинного обліку на всіх підприємствах відіграє визначальну роль, оскільки у подальшому сприятиме забезпеченню прозорої та достовірної інформації про розрахунки з постачальниками і підрядниками, про стан погашення заборгованості перед ними, а це, в свою чергу буде відображено у фінансовій звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів, використано для аналізу фінансово-господарської діяльності, контролю розрахунків тощо.

2.3 Облік поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» в системі рахунків бухгалтерського обліку

Облік поточних зобов'язань ведуть на рахунках 6-го класу «Поточні зобов'язання», які призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик, довгострокових зобов'язань, що стали поточною заборгованістю із строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, розрахунків з оплати праці, розрахунків з учасниками, а також інших розрахунків та операцій, доходів майбутніх періодів.

На окремих субрахунках синтетичних рахунків 63, 64, 65, 68 сальдо на кінець місяця може бути не лише кредитовим, але й дебетовим. Такі показники не згортаються, а сальдо синтетичного рахунку визначається розгорнуто за дебетом і кредитом як сума відповідного сальдо на субрахунках.

У бухгалтерському обліку визнання зобов'язань при придбанні підприємством матеріальних та нематеріальних цінностей, послуг здійснюються із дотриманням принципу відповідності. Тому використовується метод нарахування, дотримання якого, з точки зору визнання зобов'язань по відношенню до своїх кредиторів, вимагає від підприємства правильного визнання моменту переходу права власності на відповідні цінності або моменту отримання послуг. Саме у момент переходу права власності, який визначається, наприклад, умовами контракту, за відсутності одночасного розрахунку у грошовій формі з постачальниками та підрядниками виникають зобов'язання за отримані активи.

Для обліку та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками призначено пасивний балансовий рахунок № 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

До рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відкриваються наступні субрахунки:

– 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», який призначений для узагальнення інформації про розрахунки за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними постачальниками та підрядниками;

– 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками», який призначений для узагальнення інформації про розрахунки з іноземними постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги;

– 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ», який призначений для узагальнення інформації про розрахунки за одержані від учасників ПФГ товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги). Ведеться учасником промислово-фінансової групи.

Аналітичний облік на рахунку 63 ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником у розрізі документів (рахунків), за якими виникла кредиторська заборгованість.

Для синтетичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками призначений журнал № 3 «Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов’язань», а для аналітичного – відомість 3.3 аналітичного обліку розрахунків з постачальниками й підрядниками. Така відомість ведеться лінійно-позиційним способом за кожним окремим документом та у розрізі постачальників.

У відомості 3.3 наводяться обороти за рахунком № 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», за кредитом даного рахунка відображається виникнення заборгованості за отримані від постачальників матеріальні цінності (виконані роботи, надані послуги), а за дебетом – оплата за цінності, а також інші види погашення кредиторської заборгованості. Оплата документів постачальників відображається на підставі виписок банку, касових ордерів та інших документів.

Порядок відображення інформації в бухгалтерському обліку про виникнення та погашення заборгованості перед постачальниками й підрядниками наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Кореспонденція рахунків, субрахунків з обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками [51]

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Перераховано покупцем аванс (передплату) постачальнику		
2. Перераховано аванс з поточного рахунку	371	311
В т.ч. сума податкового кредиту з ПДВ	641	644
3. Отримано матеріали, напівфабрикати, товари тощо від постачальника (по вартості без ПДВ)	20, 22, 25, 28	631
Сума податкового кредиту з ПДВ	644	631
4. Зараховано сплачений аванс (заліз заборгованостей)	631	371
5. Попереднє отримання покупцем товарно-матеріальних цінностей		
6. Отримано матеріали, напівфабрикати, товари тощо від постачальника (по вартості без ПДВ)	20, 22, 25, 28	631
Сума податкового кредиту з ПДВ	641	631
7. Перераховано постачальнику за отримані товарно-матеріальні цінності	631	311
Отримання покупцем товарно-матеріальних цінностей від постачальника, який не є платником ПДВ		
8. Перераховано аванс з поточного рахунку	371	311
9. Отримано матеріали, МШП, напівфабрикати, товари тощо від постачальника	20, 22, 25, 28	631
10. Зарахування авансу	631	371
Відображення транспортно-заготівельних витрат		
11. Вартість транспортно-заготівельних витрат (без ПДВ)	20, 28	631,685 661,65
12. Відображення податкового кредиту з ПДВ	641	631,685
13. Оплата транспортно-заготівельних витрат	631, 685	311
14. Забезпечення заборгованості виданим векселем постачальнику	631	51,62
15. Проведено розрахунок з постачальником за рахунок позики банку	631	50, 60
16. Виявлено нестачу ТМЦ при їх отриманні та виставлення претензії (штраф, пеню)	374	631
17. Визнано підприємством претензію (штраф, пеню), пред'явлену зі сторони постачальника	948	631
18. Отримано від постачальника: - основні засоби - інші необоротні матеріальні активи - нематеріальні активи Сума податкового кредиту з ПДВ	 152 153 154 641	 631 631 631 631
19. Нарахована заборгованість за виконані роботи та послуги: - по капітальному будівництву - по обслуговуванню і управлінню виробництвом - по управлінню підприємством - по забезпеченню збуту продукції, товарів Сума податкового кредиту з ПДВ	 151 23, 91 92 93 641	 631 631 631 631 631
20. Отримання товарів на умовах договорів комісії, консигнації, доручення	02	-
21. Зараховано взаємну заборгованість по бартерному контракту	631	361
22. Погашено заборгованість перед постачальником коштами, виданими підзвітним особам	631	372
23. Списана кредиторська заборгованість після строку позовної давності	631	717

При значній кількості документів постачальників підприємство може накопичувати дані про придбані матеріальні цінності (прийняті роботи і надані послуги) в окремих бланках відомості 3.3: на одному бланку відображаються розрахунки за роботи і послуги, не пов'язані з придбанням матеріальних цінностей (за орендними операціями, комунальними послугами тощо); на другому бланку відображаються розрахунки за матеріальні цінності, у тому числі необоротні активи.

За підсумками звітного періоду визначається загальна заборгованість підприємства перед кожним постачальником.

Розглянемо облік вексельних операцій з позицій виникнення зобов'язань.

Облік виданих векселів ведуть з використанням рахунку 51 «Довгострокові векселі видані» і рахунку 62 «Короткострокові векселі видані».

Векселі можуть бути прості або переказні й існують винятково в документальній формі. Простий вексель – вексель, який містить зобов'язання векселедавця сплатити в зазначений термін певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю). Переказний вексель містить письмовий наказ однієї особи іншій сплатити в зазначений термін певну суму грошей третій особі.

Порядок обліку виданого простого векселя наведений у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Кореспонденція рахунків з обліку операцій з простим векселем [51]

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Отримана сировина від постачальника	201	631
2. Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631
3. Виданий вексель постачальнику	631	621
4. Списаний бланк векселя	-	08
5. Віднесена вартість бланку векселя на витрати	949	209
6. Погашений вексель коштами	621	311

Облік бланків векселів ведуть на позабалансовому рахунку 08 «Бланки суворого обліку» поштучно. Крім того, оскільки придбані бланки відповідають категорії запасів, то їх облік здійснюють у відповідності з П(С)БО 9 «Запаси» з використанням субрахунку 209 «Сировина і матеріали».

Облік розрахунків за короткостроковими кредитами банків ведеться на

рахунку 60 «Короткострокові позики». За кредитом рахунку 60 відображаються суми одержаних кредитів (позик), за дебетом – сума їх погашення та переведення до довгострокових зобов'язань у разі відстрочення кредитів (позик).

Облік на рахунку 60 «Короткострокові позики» ведеться у національній та іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує 12 місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув.

При обліку кредитів банку необхідно розрізняти основну суму боргу, що відображається на рахунку 60 «Короткострокові позики», та відсотки, що на неї нараховані, які відображаються за кредитом субрахунку 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» у кореспонденції з дебетом субрахунку 951 «Відсотки за кредит».

Таблиця 2.7 – Відображення в обліку операцій з короткострокових кредитів [51]

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Отримано на поточний рахунок підприємства короткостроковий кредит банку	311, 312	601
2. Нараховано відсотки за використання кредиту	951	684
3. Відображено нараховані відсотки у фінансових результатах	792	951
4. Сплачено банку відсотки за користування кредитом	684	311, 312
5. Погашено короткостроковий кредит банку	601, 602	311, 312
6. Нарахування пені за прострочення платежів по сплаті відсотків	948	685
7. Невчасно погашені короткострокові кредити, строк сплати яких минув	601, 602	605, 606
8. Пролонгація договору і переведення короткострокового кредиту до довгострокових кредитів	603, 604	501, 502
9. Проведено розрахунки із постачальником за рахунок позики банку	631,632	601,602
10. Погашення заборгованості по виданим векселям за рахунок позики банку	62	60

Нарахування пені за прострочення платежів за відсотками по кредиту відображається записом Дт 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» – Кт 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Короткострокові кредити, термін погашення яких минув (але який менше строку позовної давності), повинні бути відображені у складі простроченої заборгованості: Дт 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті» – Кт 605 «Прострочені позики в національній валюті».

Переведення короткострокового кредиту банку до складу довгострокових кредитів оформлюється записом Дт 603 «Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті» – Кт 501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті».

Аналітичний облік ведеться за позикодавцями в розрізі кожного кредиту окремо та строками їх погашення.

Синтетичний облік таких розрахунків ведуть у Журналі 2.

Довгострокові зобов’язання бувають структуровані таким чином, що певні частки їх повинні погашатися протягом усього терміну дії угоди. У такому випадку частина, що підлягає погашенню протягом 12 місяців або в термін, що не перевищує одного операційного циклу, становить особливий вид поточної заборгованості, що окремо обліковується і відображається у фінансовій звітності, – поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями.

Облік таких операцій ведуть на рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями», що призначено для узагальнення інформації про стан розрахунків за поточними зобов’язаннями, переведеними зі складу довгострокових, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Рахунок 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями» має такі субрахунки: 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями в національній валюті»; 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями в іноземній валюті».

За кредитом рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями» відображається та частина довгострокових зобов’язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, за дебетом – погашення поточної заборгованості, її списання.

На субрахунку 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями в національній валюті» ведеться облік частини довгострокових зобов’язань, заборгованість за якими виражена в національній валюті.

На субрахунку 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими

зобов’язаннями в іноземній валюті» ведеться облік частини довгострокових зобов’язань, заборгованість за якими виражена в іноземній валюті.

Аналітичний облік ведеться за кредиторами та видами заборгованості. Синтетичний облік ведуть у Журналі 3 II розділі (Кт 61) та Відомості 3.5.

Висновки до розділу 2

Правильно організований облік кредиторської заборгованості надає можливість попередити виникнення прострочених платежів, що позитивно вплине на його фінансову стійкість та платоспроможність.

Облікова політика підприємства щодо обліку кредиторської заборгованості має включати методичні, організаційно-управлінські та податкові аспекти. Зокрема, мають бути розкриті питання ведення обліку кредиторської заборгованості з урахуванням класифікації облікових рахунків, документування, інвентаризації, її розподілу між господарськими (географічними) сегментами. Особливу увагу слід приділити операціям з постачальниками – пов’язаними особами для обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість та величини витрат, що враховуються при обчисленні об’єкта оподаткування.

Належна організація первинного обліку на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов’язаннями.

Облік поточних зобов’язань ведуть на рахунках 6-го класу «Поточні зобов’язання», які призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов’язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик, довгострокових зобов’язань, що стали поточною заборгованістю із строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, розрахунків з оплати праці,

розрахунків з учасниками, а також інших розрахунків та операцій, доходів майбутніх періодів.

Поділ функцій між працівниками бухгалтерії та об’єднання автоматизованих робочих місць в єдину комп’ютерну мережу забезпечує контроль за веденням бухгалтерського обліку поточних зобов’язань. Разом з тим до основних принципів, що підвищують ефективність автоматизованого обліку слід віднести: систематичні хронологічні записи багатьох регістрів в одному журналі; неодноразове використання облікових даних; ведення одного синтетичного і множини аналітичних рахунків; інформування про відхилення від норм; формування регістрів і форм звітності.

3 АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

3.1 Аналіз поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Будь-яке підприємство у процесі здійснення своєї діяльності має відносини з кредиторами. Поточна заборгованість є невіддільним елементом діяльності суб'єкту господарювання та характеризує фінансовий стан підприємства. Використовувані позикові кошти та борги підприємства характеризуються кредиторською заборгованістю. Якщо рівень поточних зобов'язань буде занадто високим та у загальній частці валюти балансу буде займати більшу частину, то це негативно впливатиме на всю господарську діяльність підприємства та його імідж. Саме тому є дуже важливим та актуальним питання здійснення аналізу поточної кредиторської заборгованості.

Методологічні засади формування інформації про поточні зобов'язання та їх розкриття у фінансовій звітності визначаються у НП(С)БО 11 «Зобов'язання» [39]. Поточні зобов'язання являють собою суму боргу підприємства іншим особам, яка виникла в результаті минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення економічних вигід. Вона може бути представлена довгостроковою та поточною кредиторською заборгованістю. При цьому, довгострокова кредиторська заборгованість передбачає погашення протягом терміну більшого, ніж операційний цикл, а поточна заборгованість – протягом нормального операційного циклу.

Джерелом аналізу поточних зобов'язань є Баланс (Звіт про фінансовий стан). При цьому в процесі аналізу Балансу також досліджуються дані аналітичного обліку, в яких інформація є більш розширеною.

Аналіз поточних зобов'язань дозволяє підприємству:

– визначити зміни розміру боргових зобов'язань підприємства порівняно з початком звітного періоду або іншою базою порівняння;

– обчислити оптимальне співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей;

– визначити та оцінити ризик кредиторської заборгованості, її вплив на

фінансовий стан підприємства, встановити допустимий рівень цього ризику та заходи щодо його зниження;

– знайти раціональне співвідношення між розміром кредиторської заборгованості та обсягом продажів, встановити доцільність збільшення реалізації продукції, товарів і послуг у кредит, визначити межі цінових знижок для прискорення оплати виставлених рахунків; прогнозувати стан боргових зобов'язань підприємства протягом поточного року, що дасть змогу поліпшити фінансові результати його діяльності.

При проведенні аналізу поточних зобов'язань використовуються основні показники оцінки їх стану та якості, які представлені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 Методика розрахунку аналітичних показників підприємства щодо поточних зобов'язань [53]

Показники	Алгоритм розрахунку	Джерело інформації	Напрямок позитивних змін
Показники ділової активності			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Сума закупівель за рік	Ф.№2, р.2000	Збільшення
	Середня кредиторська заборгованість	Ф.№1р.1615+р.1620+р.1625+р.1630 +р.1635+р.1640+р.1645	
Коефіцієнт покриття	Середня кредиторська заборгованість	Ф.№1р.1615+р.1620+р.1625+р.1630 +р.1635+р.1640+ р.1645	Зменшення
	Сума закупівель за рік	Ф.№2, р.2000	
Період погашення кредиторської заборгованості	360 днів		Зменшення
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості		
Середній дохід від реалізації продукції на одного працівника	Чиста виручка від реалізації	Ф.№2, р.2000	Збільшення
	Середня кількість працівників	Річна фінансова звітність (загальна характеристика)	
Показники ліквідності (платоспроможності)			
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість	Ф.№1 р.1125+р.1135+р.1130+ р.1140+р.1145+р.1150+р.1155	Рекомендоване значення 1
	Кредиторська заборгованість	Ф.№1 р.1615+р.1620+р.1625+ р.1630+р.1635+р.1640+ р.1645	

Кожен з наведених показників прямо чи опосередковано характеризує

поточні зобов’язання та дає змогу здійснити їх аналіз.

Основними напрямками аналізу поточних зобов’язань можна виділити наступні:

– аналіз складу та динаміки показників поточної кредиторської заборгованості;

– аналіз структури поточної кредиторської заборгованості.

– порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства.

Характеристику про якісні зміни кредиторської заборгованості в структурі пасивів підприємства можна отримати за допомогою горизонтального та вертикального аналізу балансу. Горизонтальний аналіз дає змоги порівняти показники поточних зобов’язань за різні періоди.

Результати горизонтального аналізу представлено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Динаміка поточних зобов’язань у 2018-2020 роках, тис. грн. [52]

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року		Відхилення 2020 року до 2018 року	
				Абсо-лютне	Відн., від-сотків	Абсо-лютне	Відн., від-сотків
Короткострокові кредити банків	415324	-	-	-415324	-	-415324	-
Поточна кредиторська заборгованість за:							
- довгостроковими зобов’язаннями	5626666	3197637	2374514	-2429029	-43,17	-3252152	-57,80
- товари, роботи, послуги	1814589	1101256	982780	-713333	-39,31	-831809	-45,84
- розрахунками з бюджетом	24606	196643	20459	172037	699,17	-4147	-16,85
- розрахунками зі страхування	8645	9523	8177	878	10,16	-468	-5,41
- розрахунками з оплати праці	33444	37661	31088	4217	12,61	-2356	-7,04
- за одержаними авансами	6986775	6284054	3475421	-702721	-10,06	-3511354	-50,26
Поточні забезпечення	331907	333845	329335	1938	0,58	-2572	-0,77
Інші поточні зобов’язання	2202311	2406326	3339262	204015	9,26	1136951	51,63
Усього поточних зобов’язань	17444267	13566945	10561036	-3877322	-22,23	-6883231	-39,46

Як видно з табл. 3.2 протягом 2019 року підприємство розрахувалось за поточними зобов'язаннями з короткострокового кредитування.

Поточна кредиторська заборгованість довгостроковими зобов'язаннями зменшується у 2019-2020 роках відносно 2018 року на 43,17 % та на 57,8 % відповідно. Кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги зменшується у 2019 році на 39,31 %, а у 2020 році – на 45,84 %. Заборгованість з розрахунками з бюджетом у 2019 році збільшується порівняно з 2018 роком майже у 8 разів, а у 2020 році відбувається її зменшення на 16,85 %. Зобов'язання за розрахунками зі страхування збільшуються у 2019 році на 10,16 %, а у 2020 році відбувається їх зменшення відносно базового періоду на 5,41 %. Заборгованість за розрахунками з оплати праці збільшується у 2019 році на 12,61 %, у 2020 році зменшується 7,04 %. Підприємство має значну заборгованість за одержаними авансами, яка у 2019 році знижується на 10,06 %, а у 2020 році – на 50,26 %. Поточні забезпечення у 2019 році збільшуються незначно у порівнянні з базовим періодом (на 0,58 %), а у 2020 році зменшуються на 0,77 %. Інші поточні зобов'язання збільшуються: у 2019 році – на 9,26 %, а у 2020 році – на 51,63 %.

Загальна сума поточних зобов'язань зменшується на 22,23 % у 2019 році та на 39,46 % - у 2020 році.

Зниження питомої ваги зобов'язань у загальній сумі джерел формування майна підприємства свідчить про зниження залежності від зовнішніх джерел короткострокового кредитування та підвищення ліквідності. Питома вага видів поточних зобов'язань в загальній суми пасивів наведена у табл. 3.3.

За даними табл. 3.3 можна зробити наступні висновки.

Найбільшу питому вагу у поточних зобов'язаннях товариства займає поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами (тобто підприємство отримало гроші та зобов'язане відвантажити покупцям готову продукцію). В динаміці це показник зменшується від 40,05 % у 2018 році до 32,91 % у 2020 році.

Частка поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями зменшується з 32,26 % у 2018 році до 22,48 % у 2020 році.

Інші поточні зобов'язання на кінець 2018 року складають 12,62 % від

загальної суми, але протягом звітних років їх питома вага зростає і на кінець 2020 року складає 31,62 %.

Таблиця 3.3 – Структура поточних зобов’язань у 2018-2020 рр. [52]

Показники	Звіт 2018 року		Звіт 2019 року		Звіт 2020 року	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків
Короткострокові кредити банків	415324	2,38	-	-	--	-
Поточна кредиторська заборгованість за:						
- довгостроковими зобов’язаннями	5626666	32,26	3197637	23,57	2374514	22,48
- товари, роботи, послуги	1814589	10,40	1101256	8,12	982780	9,31
- розрахунками з бюджетом	24606	0,14	196643	1,45	20459	0,19
- розрахунками зі страхування	8645	0,05	9523	0,07	8177	0,08
- розрахунками з оплати праці	33444	0,19	37661	0,28	31088	0,29
- за одержаними авансами	6986775	40,05	6284054	46,32	3475421	32,91
Поточні забезпечення	331907	1,90	333845	2,46	329335	3,12
Інші поточні зобов’язання	2202311	12,62	2406326	17,74	3339262	31,62
Усього поточних зобов’язань	17444267	100,00	13566945	100,00	10561036	100,00

Питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги знижується з 8,12 % у 2018 році до 9,31 % у 2020 році.

Частка інших складових поточних зобов’язань мала, у звітних роках відбувається її незначене коливання в більшу та меншу сторону.

При проведенні аналізу поточних зобов’язань особлива увага повинна надаватися даті виникнення кредиторської заборгованості, терміну її погашення, часу прострочення повернення боргів, причинам її виникнення.

За терміном утворення кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги до 3-х місяців є поточною.

Класифікація кредиторської заборгованості за термінами виникнення за 2020 рік наведена у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Класифікація кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги за термінами виникнення у 2020 році [52]

Кредиторська заборгованість	Сума, тис. грн.		Темп зростання, відсотки	Питома вага, відсотки	
	на 31.12.19 р.	на 31.12.20 р.		на 31.12.19 р.	на 31.12.20 р.
До 3 місяців	815429	790796	-3,02	74,05	80,47
Від 3 місяців до року	236285	149591	-36,69	21,46	15,22
Понад року	49542	42393	-14,43	4,50	4,31
Всього	1101256	982780	-10,76	100,00	100,00

За 2020 рік поточна кредиторська заборгованість становить 80,47 %, в порівнянні з 2019 роком вона зросла на 6,42 %.

Величина поточних зобов’язань здійснюють безпосередній вплив на показники ліквідності підприємства. Методику розрахунку показників ліквідності та їх економічне значення наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок показників ліквідності

Показник	Рекомендована межа	Формула розрахунку	Значення показника
Коефіцієнт загальної ліквідності	від 1,5 до 2,5	Оборотні активи / Поточні зобов’язання і забезпечення, або в рядках ф. № 1: р. 1195 / р. 1695	Характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов’язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів.
Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності	від 0,5 до 1	Грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, дебіторська заборгованість / Поточні зобов’язання і забезпечення, або в рядках ф. №1: (р. 1125 – 1190) / р. 1695	Показник показує частку поточних зобов’язань, яка може бути погашена ліквідними коштами та очікуваними надходженнями від дебіторів.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	від 0,2 до 0,35	Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні зобов’язання і забезпечення, або в рядках ф. №1: (р. 1160 – р. 1165) / р. 1695	Показник допомагає оцінити можливість погашення короткострокових зобов’язань підприємства за найбільш ліквідними активами в разі його критичного стану. Показує, яку частину поточних зобов’язань підприємство може погасити негайно.
Робочий капітал (чистий оборотний капітал)	більше 0	Оборотні активи - Поточні зобов’язання і забезпечення, або в рядках ф. № 1: р. 1195 - р. 1695	Означає, здатність підприємства не тільки погашати свої короткострокові зобов’язання, але наявність в нього резервів для розширення діяльності.

Динаміка основних показників ліквідності підприємства за 2018-2020 роки наведена у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники ліквідності підприємства у 2018-2020 рр.

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року	Відхилення 2020 року до 2018 року
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,82	1,22	1,35	0,41	0,54
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,75	1,10	1,20	0,35	0,45
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,032	0,088	0,090	0,06	0,06
Робочий капітал, тис. грн.	-3485760	3022164	3746833	6507924	7232593

Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов’язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов’язань. Коефіцієнт покриття показує, скільки грошових одиниць оборотних засобів припадає на кожну грошову одиницю поточних зобов’язань. Критичне значення коефіцієнту покриття дорівнює 1, значення коефіцієнту покриття у межах 1-1,5 свідчить про те, що підприємство своєчасно ліквідує борги.

У звітних роках цей показник нижче нормативного значення, у 2018 році він менше 1, це означає, що товариство нездатне повністю погасити свої поточні зобов’язання за рахунок оборотних активів, але в динаміці відбувається його зростання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов’язань підприємства. Він відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов’язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Теоретично виправдана оцінка цього коефіцієнта знаходиться в межах 0,5 – 1,0. На підприємстві цей показник у 2018-2020 роках перевищує нормативне значення, що свідчить про здатність підприємства у випадку необхідності погашати поточні зобов’язання за рахунок грошових коштів та коштів в розрахунках.

Наймобільнішою частиною оборотних коштів є гроші. Оборотні активи в

грошах готові до платежу й розрахунків негайно, тому відношення їх до поточних зобов'язань підприємства називають коефіцієнтом абсолютної ліквідності. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинно бути у межах від 0,2 до 0,35. Коефіцієнт абсолютної ліквідності товариства значно перевищує нормативне значення у звітних роках.

Робочий капітал (Рк) – різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями. Тобто, робочий капітал є тією частиною оборотних активів, яка фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. На підприємстві цей показник, крім 2018 року, має позитивне значення. Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки здатне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування. Зниження величини робочого капіталу, крім погіршення стійкості, може говорити про ріст потреби в коштах.

При аналізі поточних зобов'язань визначають показники ділової активності підприємства: період операційного та фінансового циклів, які в свою чергу розраховуються на підставі показників оборотності окремих видів оборотних активів та поточних зобов'язань.

При аналізі слід враховувати, що високе значення коефіцієнтів оборотності не обов'язково означає ефективне використання майна на підприємстві. Коефіцієнт може бути високий і тоді, коли підприємство не може мати достатньо запасів активів, за рахунок того, що воно виробляє недостатньо продукції або не може їх поповнити. Тривалість обороту характеризується кількістю днів, протягом якого активи проходять усі стадії одного кругообігу. Цей показник найбільш наочний і забезпечує порівняння показників оборотності. Чим менша тривалість одного обороту, тим швидше майно здійснює весь кругообіг та ефективніше використовується підприємством. Швидкість обороту активів підприємства є однією з якісних характеристик фінансової політики підприємства. Чим більша швидкість обороту активів, тим ефективніше працює підприємство.

Економічне значення оборотності полягає в тому, що від неї залежить величина необхідних підприємству активів для здійснення процесу виробництва та

збуту продукції (товарів, робіт, послуг). Взагалі економічний ефект в результаті прискорення оборотності виявляється у відносному вивільненні коштів з обороту, а також в збільшенні суми прибутку.

Результати розрахунків показників ділової активності наведені у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Аналіз показників ділової активності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року	Відхилення 2020 року до 2018 року
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,14	1,07	0,74	-0,07	-0,39
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	316,82	336,12	483,34	19,30	166,52
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,65	0,59	0,56	-0,06	-0,09
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	554,42	612,90	638,38	58,48	83,96
Коефіцієнт оборотності запасів	2,98	6,24	4,05	3,25	1,07
Тривалість обороту запасів, днів	120,66	57,72	88,80	-62,94	-31,86
Тривалість операційного циклу, днів	437,48	393,84	572,14	-43,64	134,66
Тривалість фінансового циклу, днів	-116,94	-219,05	-66,24	-102,12	50,70

За даними табл. 3.7 можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на інтенсивність обертання заборгованості дебіторів перед підприємством. Низьке значення показника свідчить про неефективну політику управління відносинами з покупцями. Так висока сума заборгованості може свідчити, що підприємство надає комерційні кредити ненадійним клієнтам, не вибудувало ефективні відносини з державними органами, не оптимізувало інші сфери, в яких виникає дебіторська заборгованість. Позитивним є підвищення значення показника.

Період погашення дебіторської заборгованості – тут також нормативним є скорочення тенденції. У 2018-2020 роках відбувається зростання показника.

Період погашення кредиторської заборгованості свідчить про ефективність залучення кредиторської заборгованості. Збільшення значення показника є позитивною тенденцією, адже підприємство фінансує власну діяльність за рахунок кредиторів – постачальників сировини та матеріалів, бюджету і т.д. Але на

досліджуваному підприємстві цей період коливається від 1,5 до 2-х років. Ризиками значного періоду погашення кредиторської заборгованості є погіршення ділової репутації серед постачальників, застосування штрафних санкцій з боку держави, зниження продуктивності праці серед працівників. У звітних роках відбувається збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності запасів вказує на ефективність поточної політики управління запаси. Низька оборотність свідчить про непродуманість тактики формування виробничих запасів, запасів готової продукції і т.д. Низькі показники реалізації товарів та послуг при повільній оборотності вказує на те, що період перебування запасів на складі є тривалим, тобто відбувається максимізація логістичних витрат. Період одного обороту запасів вказує на те, скільки триває один оборот запасів. У 2018-2020 роках відбувається збільшення періоду обороту запасів, що є негативною тенденцією.

Період операційного циклу означає період, протягом якого сировина та матеріали набувають грошової форми. Позитивною тенденцією є низхідна динаміка. У 2016-2018 роках внаслідок збільшення періоду обороту запасів та дебіторської заборгованості відбувається зростання тривалості операційного циклу, до того ж його тривалість набагато більша за рік.

Період фінансового циклу означає період обороту коштів підприємства. Позитивною тенденцією є скорочення показника, проте якщо значення є нижчим нуля, то це свідчить про недостатній обсяг грошових ресурсів для вчасного розрахунку із кредиторами. У 2018-2020 роках цей показник має від’ємне значення, у 2020 році тривалість фінансового циклу складає приблизно 66 днів.

У 2018 рр. негативний робочий капітал і негативний фінансовий цикл. Це неоднозначна ситуація. Необхідно переконатися, що фінансовий цикл пораховано правильно. Нерідко негативний фінансовий цикл виходить з-за того, що довжина виробничого циклу розрахована виключно на основі періоду обороту запасів і не включає час, необхідний на виробництво продукції або надання послуг (період виконання замовлення або період обороту незавершеного виробництва). У разі, якщо негативний фінансовий цикл викликаний тим, що в числі кредиторів

організації є зв’язкові боку і вони готові надати відстрочку платежу на невизначено довгий термін, то негативний оборотний капітал в поєднанні з негативним фінансовим циклом не є негативним сигналом. Однак, якщо всі кредитори незалежні, то негативний фінансовий цикл свідчить, що в обліку вже має місце прострочена кредиторська заборгованість і це негативний сигнал для організації.

У 2019-2020 роках позитивний оборотний капітал та негативний фінансовий цикл – найбільш сприятливий прогноз ведення діяльності. За умови правильного розрахунку показника фінансового циклу таке поєднання може означати, що компанія навмисно не погашає заборгованість перед кредиторами, які є взаємозалежними особами (або сторонами). В результаті підприємство має власні ресурси для забезпечення поточних витрат і погашення кредиторської заборгованості перед сторонніми контрагентами. Водночас у цій ситуації необхідно контролювати оборотність кредиторської заборгованості та стежити за своєчасністю оплати рахунків постачальникам.

У разі негативного оборотного капіталу необхідно стежити за показниками змін в оборотному капіталі та чистому грошовому потоці. Коли компанія не веде інвестиційної та фінансової діяльності, зміни в оборотному капіталі та чистому грошовому потоці з операційної діяльності мають чітко відповідати один одному.

3.2 Організація контролю поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Глобальне реформування всіх економічних процесів, яке сьогодні відбувається в нашій країні, безпосередньо пов’язане з діяльністю підприємств. Особливо суттєвими є зміни в системі обліку та контролю, яка є показником майнового та фінансового стану підприємства.

Ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в України» визначає, що підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб’єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та

суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством [48].

Змінюються підходи, удосконалюються технології, вдосконалюється методика аудиту.

Важливою частиною роботи аудитора під час аудиту є поточні зобов'язання, що виникають в ході діяльності кожного підприємства. Наявність власного капіталу, як правило, не забезпечує фінансування всіх наявних активів, що призводить до залучення довгострокового та короткострокового позикового капіталу.

Перш за все, слід зазначити, що ефективність аудиту забезпечується використанням низки відповідних методів, прийомів і процедур. Під методом аудиту розуміється сукупність прийомів і методів, за допомогою яких проводиться оцінка об'єктів, що підлягають дослідженню [56].

У практиці аудиту використовують загальнонаукові, запозичені з інших наук і спеціальні методи та методичні прийоми. Останні об'єднують у чотири групи: органолептичні, документальні, розрахунково-аналітичні та прийоми узагальнення результатів аудиту.

Залежно від виду отриманих доказів виокремлюють документальні прийоми та прийоми фактичного контролю; за способом організації проведення аудиту – методи суцільної, вибіркової та комбінованої перевірки. При суцільній перевірці досліджується вся наявна інформація щодо підприємства, діяльність якого перевіряється. Потреба зниження трудомісткості аудиту, обмеженість аудитора в часі, висока вартість оплати праці аудитора є причинами значної привабливості вибіркових прийомів. Професійне використання вибіркових прийомів дозволяє аудитору забезпечити високу якість аудиту при зменшенні кількості аудиторських процедур. Рекомендації щодо застосування аудиторської вибірки з метою збирання аудиторських доказів надає МСА 530 «Аудиторська вибірка» [37]. Метою аудитора

при використанні аудиторської вибірки є отримання ним підстав для обґрунтування висновків щодо генеральної сукупності, з якої здійснювалась вибірка.

Аудитор застосовує різні методичні прийоми та способи в певній сукупності та послідовності відповідно до прийнятого завдання. Порядок і послідовність застосування методів аудиту для обробки економічної інформації щодо фінансової звітності з метою формування судження стосовно її достовірності й доведення цього судження до відома користувачів через аудиторський висновок формує методику аудиту.

Слід зазначити, що поряд із поняттям «методика аудиту» дослідники доволі часто використовують поняття «методичне забезпечення аудиту», що є більш широким стосовно поняття «методика аудиту» та являє собою нормативну базу аудиту, яку умовно можна поділити на зовнішню – закони, постанови, накази, інструкції тощо з обліку та звітності, оподаткування, а також концептуальна основа обліку і аудиту; внутрішню – наказ про облікову політику підприємства, методичні та розпорядчі документи підприємства тощо. Для проведення аудиту аудитор користується різними нормативними актами. Нормативними актами називають письмові документи, що приймаються уповноваженими органами держави, які встановлюють, вносять зміни або відміняють норми права. Сукупність нормативних актів складає нормативну базу аудиту. Нормативна база, що використовується для забезпечення перевірок поточних зобов’язань підприємств, відповідно поділяється на зовнішню та внутрішню.

Проведення аудиту поточних зобов’язань підприємств має на меті виявлення достовірної інформації відносно наявності короткострокових зобов’язань у підприємства перед контрагентами (кредиторами), повноти та своєчасності відображання первинних даних в облікових і звітних документах, правильності ведення обліку поточних зобов’язань, а також його відповідності прийнятій обліковій політиці, концептуальним основам бухгалтерського обліку, реальності існуючих поточних зобов’язань, законності та доцільності проведених розрахунків, достовірності відображання стану поточних зобов’язань у звітності підприємств.

Важливо зазначити, що ключовим джерелом інформації в ході аудиту зобов'язань підприємств є облікові регістри та фінансова звітність підприємств. Отже, аудитору необхідно організувати роботу таким чином, щоб повною мірою відобразити всі аспекти діяльності підприємства, що перевіряється настільки, наскільки вони відповідають представленій (перевіреній) фінансовій інформації. З метою висловлення незалежної думки аудитор отримує обґрунтовану впевненість того, що інформація в регістрах бухгалтерського обліку та інших джерелах перевірки достовірна та достатня. До того ж, аудитор приймає рішення про правильність відтворення в обліку і звітності інформації про зобов'язання підприємства.

Враховуючи зазначені твердження, можна зробити висновок, що дослідження аудитора в ході перевірки поточних зобов'язань підприємств не обмежуються вивченням бухгалтерських документів, оскільки обсяги документального відображення господарських операцій по зобов'язаннях значно більші. Аудит повинен здійснюватися з урахуванням даних управлінського та оперативного обліку, розгорнутої інформації з діловодства, експертних висновків спеціалістів тощо.

Отже, аудитор повинен провести систематизацію інформаційного забезпечення по стадіях проведення аудиту поточних зобов'язань підприємств.

Слід зазначити, що своє основне завдання щодо задоволення потреб користувачів фінансової звітності аудитор виконує на основі вивчення джерел аудиторських доказів, отриманих з використанням нормативної бази. На відміну від інших представників контролюючих органів, аудитор виступає як діловий партнер клієнта, а під час аудиту може надавати клієнту іншу спеціалізовану допомогу у всіх його фінансово-економічних справах.

В процесі розвитку аудиторської діяльності, еволюції методології, методики та технології аудиту відбувся процес переорієнтації із виявлення помилок, зловживань та шахрайства на висловлення незалежної думки щодо законності, об'єктивності та своєчасності фінансової інформації підприємства. Викриття шахрайства не є метою аудиторської перевірки зобов'язань підприємств і

розглядається аудитором лише як одна з причин помилок у фінансовій звітності. Аудиту підлягають сфери підвищеного ризику, а отже, при аудиті зобов'язань підприємств розглядаються лише помилки і відхилення, що суттєво впливають на рішення користувачів фінансової звітності [18].

Аудит зобов'язань підприємств, як і будь-яка ділянка аудиторської перевірки фінансової звітності, здійснюється в певній послідовності, тобто включає ряд стадій та етапів перевірки. На рис. 3.1 наведено етапи проведення аудиту зобов'язань підприємств.

Рисунок 3.1 – Етапи проведення аудиту поточних зобов'язань [30]

Кожен етап передбачає здійснення аудиторських процедур, порядок виконання яких визначається Міжнародними стандартами аудиту [37], а також залежить від особливостей діяльності підприємства в цілому, та організації й методики бухгалтерського обліку зокрема. Наприклад, на характер і час аудиторських процедур, які буде використано аудитором у ході перевірки, може впливати той факт, що деякі облікові дані та інша інформація існують лише в

електронній формі або виникають в конкретні моменти чи періоди часу.

На рис 3.2 узагальнено аудиторські процедури, згідно з МСА 500 «Аудиторські докази», що може використовувати аудитор у ході перевірки зобов'язань підприємств.

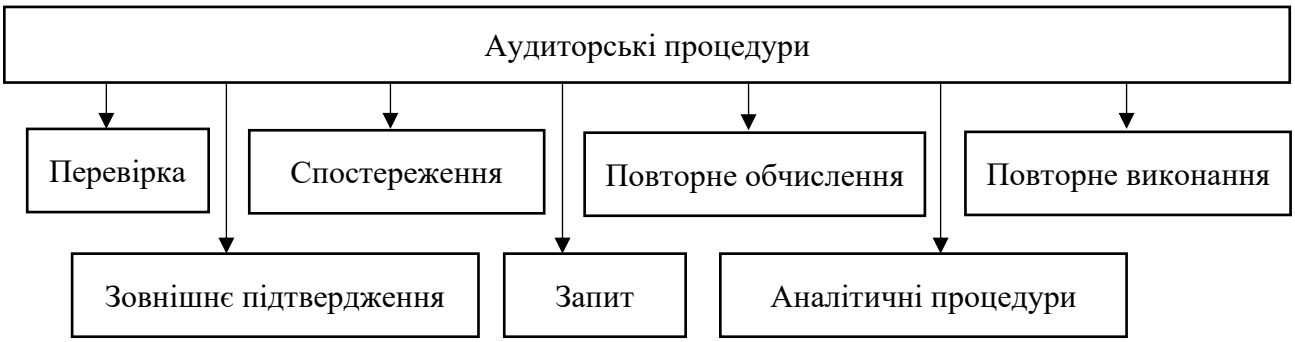

Рисунок 3.2 – Аудиторські процедури, що використовуються при проведенні аудиту поточних зобов'язань [37]

При проведенні аудиторської перевірки аудитору необхідно отримати достовірну та надійну інформацію, яка дає можливість на її підставі зробити незалежні висновки про достовірність даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства, що перевіряється. Така інформація в аудиті називається аудиторськими доказами – фактом, який може стати підтвердженням або спростуванням наявності тієї чи іншої події, прийнятого управлінського рішення, здійсненої господарської операції.

Перед початком аудиторського дослідження зобов'язань підприємств необхідно чітко розуміти, які процедури на якому етапі буде використано для отримання максимальної кількості достатніх та відповідних аудиторських доказів. Такий процес називається плануванням аудиту, зміст його відображається в плані аудиту – робочому документі аудитора, що містить перелік етапів, зміст робіт на кожному з етапів (аудиторські процедури) та джерела інформації.

Основні складові плану аудиту зобов'язань підприємств наведено в табл. 3.8.

Враховуючи зазначені особливості формування методики аудиту поточних зобов'язань підприємств, слід розуміти типові порушення, що виявляються аудиторами під час досліджень зобов'язань на підприємствах.

Таблиця 3.8 - Складові загального плану аудиту поточних зобов'язань підприємства [30]

Етап аудиту	Зміст робіт	Джерела інформації
Підготовчий	Знайомство з підприємством клієнта; попередня оцінка аудиторського ризику та його компонентів; попередній вибір стратегії аудита та обсягу робіт; вирішення питання можливості перевірки; вирішення питань договору; обмін з клієнтом листом-зобов'язанням	Преса; взаємопов'язана сторона; третя сторона; фінансова звітність; бесіди з керівництвом і персоналом; попередній аудитор; матеріали попереднього аудиту; юридична документація клієнта
Укладення договору	Укладання договору	Документи та інформація
Планування	Вивчення системи внутрішнього контролю підприємства; уточнення аудиторського ризику та його компонентів; уточнення стратегії аудиту та обсягу робіт; розрахунок суттєвості; розробка плану та програми аудиту	Опитування персоналу; спостереження; попередній аудитор; документи обліку та управління; вимога до організації системи внутрішнього контролю підприємства; матеріали попереднього аудиту
Процес аудиторської перевірки	Збір аудиторських доказів; документування перевірки; оцінка аудиторських доказів; оцінка зразка вибірки; коригування програми аудиту зобов'язань підприємств; дотримання процедур; підтвердження правильності обраної стратегії; у разі непідтвердження здійснюється зміна запланованого обсягу	Спостереження; опитування; інвентаризація; перерахунки; документи попереднього аудиту; запитні відповіді; угоди, контракти; облікова документація клієнта; облікова документація клієнта; результати тестування
Заключний етап	Групування виявлених помилок; формування робочого листка можливих виправлень; аналіз суттєвості невиправлених помилок; перевірка узгодженості показників після виправлень; оцінка можливості підприємства продовжувати свою діяльність	Кінцевий варіант звітності; підсумки аудиту; аудиторські докази; протоколи зустріч з клієнтом; протоколи обговорення результатів аудиту

Так, у ході аудиту зобов'язань можуть бути виявлені такі порушення: невірна класифікація зобов'язань; недотримання принципу нарахування та відповідності; невірно обчислена сума зобов'язань; помилки в бухгалтерських проводках при відображенні господарських операцій з формування зобов'язань і їх списання; відсутність первинних документів з обліку зобов'язань; невідповідність даних синтетичного й аналітичного обліку; невірне відображення у звітності зобов'язань суб'єктів господарювання.

Алгоритм аудиту поточних зобов'язань підприємства наведений на рис. 3.3.

Рисунок 3.3 – Алгоритм проведення аудиту поточних зобов'язань

Всі представлені процедури зводяться до перевірки таких тверджень по зобов'язаннях: існування, права і обов'язки, настання, повнота відображення, оцінка та розподіл, точність, класифікація та зрозумілість.

За представленим алгоритмом можна проводити аудит зобов'язань підприємства за кожним його фрагментом, що дасть більш детальну характеристику щодо кожного фрагмента зобов'язань підприємства про виявлені порушення чи помилки, а також комплексно, що дасть змогу отримати загальну оцінку щодо ведення зобов'язань підприємства.

Загалом слід зазначити, що методика аудиту поточних зобов'язань підприємства має велике практичне значення, оскільки вона дозволяє виявити викривлення у фінансовій звітності, а надані аудиторами висновки про результати діяльності дають впевненість користувачам фінансових звітів підприємства та власникам для прийняття управлінських рішень.

3.3 Шляхи вдосконалення організації обліку й аналізу поточних зобов'язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Управління кредиторської заборгованістю є важливим аспектом фінансового менеджменту. В економічній літературі велика увага приділяється питанням управління дебіторською заборгованістю, питання управління кредиторською заборгованістю зустрічаються значно рідше. Тоді як управління кредиторської заборгованістю в сучасних умовах встає на перше місце.

Кредит є опорою сучасної економіки, невід'ємним елементом економічного розвитку. Його використовують як великі підприємства та об'єднання, так і малі промислові підприємства.

Сьогодні складно уявити підприємство, яке не мало б кредиторської заборгованості перед контрагентами. За грамотного управління така заборгованість може стати додатковим, а головне, дешевим джерелом залучення позикових коштів. Тому від того, як вибудовуються відносини з контрагентами, погоджуються умови договорів, що укладаються, відстежуються терміни їх оплати, тобто, який механізм управління кредиторської заборгованістю використовує підприємство, багато в чому залежить ефективність використання отриманих коштів.

Необхідність управління кредиторської заборгованістю випливає з того, що ефективне використання тимчасово залучених коштів сприяє максимізації прибутку підприємства.

Управління кредиторської заборгованістю передбачає:

– правильний вибір форми заборгованості (банківська або комерційна) з метою мінімізації відсоткових виплат та витрат на придбання матеріальних цінностей;

– встановлення найбільш зручної форми банківського кредиту та його терміну (короткостроковий кредит без забезпечення, кредит під заставу);

– недопущення утворення простроченої заборгованості, пов'язаної із додатковими витратами (штрафні санкції, пені).

Останнім часом багато вітчизняних промислових підприємств у межах системи внутрішнього контролю створюють систему управління кредиторської заборгованістю. Така система передбачає широке застосування досудового порядку врегулювання спорів у випадках, передбачених законодавством для даної категорії спорів.

При впровадженні такої системи основною умовою є бухгалтерський облік заборгованості на конкретну дату та своєчасна інвентаризація.

В економічно розвинених країнах на підприємствах і фірмах, які мають підрозділи з управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, персонал яких спеціалізується на врегулюванні спорів, пов’язаних з їх виникненням, не існує такої проблеми, як «нестягнута заборгованість».

Виходячи з того, що механізм управління кредиторською заборгованістю передбачає проведення аналогії з управлінням дебіторської заборгованістю, виділимо основні умови побудови системи управління на підприємствах промисловості.

1. Наявність у бухгалтерів, юристів, внутрішніх аудиторів та фінансових менеджерів, які займаються обслуговуванням системи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, спеціальної професійної підготовки та навичок у галузі економіки, податків та управління фінансами. Наявність таких якостей передбачає, зокрема, пильність, скрупульозне та грамотне ведення записів за «сумнівними» рахунками, за якими дебіторська заборгованість розподіляється залежно від того, наскільки прострочена її виплата.

2. Розробка такої форми договору з покупцями, замовниками (споживачами послуг), у якій передбачені істотні умови, що визначають його виконання, включаючи порядок взаєморозрахунків.

3. Оцінка кредитоспроможності партнера на основі акумулювання та аналізу кредитної інформації з різних внутрішніх та зовнішніх джерел, а також власного досвіду спілкування з покупцями та інформації кредитної установи потенційного партнера з бізнесу.

4. Оптимальна організація процесу реалізації продукції (робіт, послуг),

включаючи встановлення найсприятливішого періоду розрахунків з організаціями-контрагентами.

5. Встановлення граничної суми можливих угод на основі мінімізації кількості сумнівних боргів та максимізації прибутку.

6. Отримання боргів з покупців та своєчасне проведення взаєморозрахунків на погашення власної кредиторської заборгованості.

7. Своєчасна інвентаризація розрахунків та зобов’язань з подальшою вивіркою взаєморозрахунків з дебіторами та кредиторами.

8. Отримання необхідної інформації про партнера з фінансової звітності, що офіційно публікується.

9. Прогнозна оцінка рівня фінансової стійкості партнера.

10. Широке використання знижок при достроковій оплаті покупцем товарів (робіт, послуг).

Здійснення одночасного управління рухом як дебіторської, так і кредиторської заборгованості передбачає наявність інформації про реальний стан дебіторської та кредиторської заборгованості та їхню оборотність. Мається на увазі оцінка руху дебіторської та кредиторської заборгованості у даному періоді. Тому як вихідні дані для такої оцінки повинні бути прийняті борги, що відносяться саме до цього періоду. Таким чином, з балансових залишків дебіторської та кредиторської заборгованості треба виключати довгострокову та прострочену, тобто ті елементи боргів, перетворення яких на кошти відноситься до інших часових періодів. Частина дебіторської та кредиторської заборгованості, що залишилася після цього, і становить основу для оцінки періодичності надходження боргів покупців, достатнього погашення кредиторської заборгованості, а також балансових залишків дебіторської та кредиторської заборгованості на кінець періоду за умови їх оборотності відповідно до договірних умов або встановленого порядку.

Однак балансові залишки дебіторської та кредиторської заборгованості можуть бути лише відправною точкою для дослідження питання про вплив розрахунків з дебіторами та кредиторами на фінансовий стан. Якщо дебіторська

заборгованість більша за кредиторську, це є можливим фактором забезпечення високого рівня коефіцієнта загальної ліквідності.

Одночасно це може свідчити про більш швидку оборотність кредиторської заборгованості порівняно з оборотністю дебіторської заборгованості. Цілком очевидно, що борги дебіторів перетворюються на кошти через більш тривалі часові інтервали, ніж інтервали, коли підприємству необхідні кошти для своєчасної сплати боргів кредиторам, результатом чого стане нестача коштів в обороті, що супроводжується необхідністю залучення додаткових джерел фінансування. Останні можуть набувати форми або простроченої кредиторської заборгованості, або банківських кредитів.

Щодо основних завдань щодо підвищення платоспроможності підприємства, частково вони вирішуються за допомогою ефективного управління дебіторською заборгованістю, спрямованого на оптимізацію її загального розміру та забезпечення своєчасної інкасації боргу. Для раціонального управлінського рішення величина дебіторської заборгованість важлива, по-перше, як чинник, який формує ціну активів, а по-друге – як елемент формування фінансового результату. Ці аспекти тісно взаємопов’язані.

Аналіз інкасованої дебіторської заборгованості краще оцінювати з урахуванням минулої динаміки з урахуванням поточних умов.

Формування політики управління дебіторської заборгованістю здійснюється з орієнтацією на результати аналізу дебіторської заборгованості у попередньому періоді з погляду її рівня, складу та ефективності інвестування коштів у неї на основі коефіцієнта відволікання оборотних коштів у дебіторську заборгованість та середнього терміну погашення дебіторської заборгованості. Крім того, важливим показником ступеня ефективності організації роботи з управління дебіторською заборгованістю виступає не тільки формування принципів кредитної політики по відношенню до покупців продукції, але й побудова ефективних систем контролю за рухом та інкасацією дебіторської заборгованості.

При розробці політики кредитування своєї продукції, підприємство має визначитися із термінами надання кредиту, стандартами кредитоспроможності,

системою створення резервів за сумнівними боргами, системою збору платежів та надання знижок, чіткою процедурою пред'явлення претензій. Тому при формуванні клієнтської бази необхідний регулярний моніторинг дебіторів за видами продукції, обсягами заборгованості та термінами їх погашення.

У процесі управління кредиторської заборгованістю проводиться її аналіз за такими етапами (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Етапи аналізу кредиторської заборгованості

Етап	Характеристика
I. Оцінка рівня кредиторської заборгованості та її динаміки	1. Досліджується динаміка загальної суми кредиторської заборгованості підприємства у попередньому періоді, зміна її частки у загальному обсязі джерел фінансування майна підприємства. 2. Вивчається склад кредиторської заборгованості за окремими видами, виявляється динаміка частки окремих її видів у загальній сумі джерел фінансування майна підприємства, перевіряється своєчасність нарахування та виплат коштів за окремими рахунками. На цьому етапі по кожному виду кредиторської заборгованості встановлюється середній період нарахування коштів від початку цих нарахувань до здійснення їх виплат.
II. Аналіз оборотності кредиторської заборгованості	Окремо розглядається оборотність кредиторської заборгованості підприємства, виявляється її роль формуванні його фінансового циклу.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує зміни комерційного кредиту, наданого підприємству. Вплив коефіцієнта оборотності на поточні зобов'язання підприємства відображено на рис. 3.3.

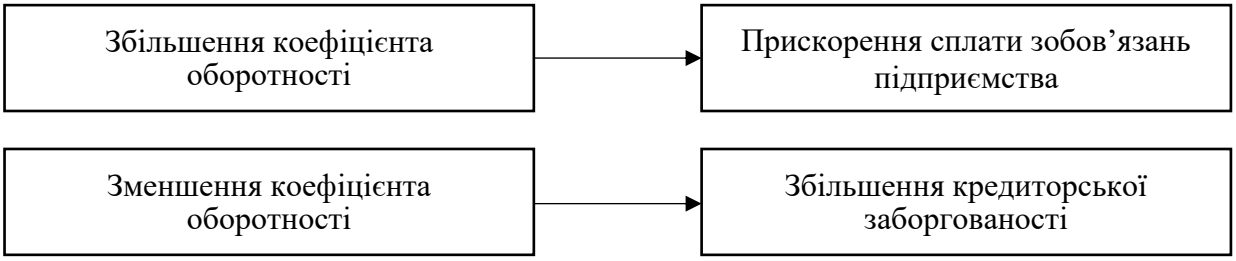

Рисунок 3.4 – Вплив коефіцієнта оборотності на поточні зобов'язання підприємства

Середній термін обороту кредиторської заборгованості – це середній термін повернення кредиту у днях, визначається діленням кількості днів у року (360) на коефіцієнт оборотності.

До системи управління кредиторської заборгованості входить не тільки встановлення періодичності виплат за окремими видами кредиторської заборгованості та забезпечення контролю за своєчасністю нарахування та виплат коштів у розрізі окремих видів кредиторської заборгованості, а й прогнозування середньої суми нарахованих платежів за окремими видами поточних зобов'язань, а також розміру приросту кредиторської заборгованості по підприємству загалом.

В аналізі дебіторської та кредиторської заборгованості слід зіставити їх обсяги та їх співвідношення. Аналіз слід доповнити факторним аналізом заборгованості.

Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості – важливий показник для аналізу фінансової стійкості компанії. Він дозволяє наочно оцінити, наскільки ефективно працює компанія з метою забезпечення майбутнього прибутку, а також дозволяє судити про оптимальність вкладення позикових коштів у розвиток бізнесу.

Як випливає з назви, даний коефіцієнт показує, у якому математичному відношенні знаходиться обсяг коштів, які підприємство отримує за виконану роботу (поставлені товари) у найближчому майбутньому, до обсягу запозичень, які їй доведеться повернути.

Практичне значення коефіцієнта у тому, що він показує, наскільки ефективно організація використовує наявні фінансові ресурси, зокрема позикові, з метою поліпшення фінансових результатів своєї діяльності.

В економічній літературі зустрічаються різні думки. Деякі вважають, що дебіторська заборгованість має бути більшою за кредиторську не менш ніж у 2 рази.

Якщо коефіцієнт менше 2, це свідчить про зниження ефективності функціонування підприємства: ліквідні активи недостатньо швидко перетворюються в кошти.

Разом з тим, прийнятним для більшості підприємств слід вважати значення коефіцієнта близько 1 (0,9-1), оскільки у цьому разі обсяги дебіторської заборгованості підприємства відповідають обсягам кредиторської заборгованості.

Якщо коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості менше 1, очевидно, що компанія залучила значні позикові ресурси, неефективно використовує їх у поточній діяльності, і слід терміново вжити будь-яких оптимізаційних заходів. Наприклад, переглянути джерела фінансування поточної діяльності за рахунок власних коштів або спробувати підвищити віддачу від наявних ресурсів шляхом нарощування обсягів діяльності та виробництва більшого обсягу продукції.

Верхня межа значення коефіцієнта, зазвичай, не регламентується. Однак якщо показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості занадто високий, це може говорити про неоптимальний вибір контрагентів (контрагенти здебільшого нездатні або відмовляються виконувати зобов'язання з оплати в строк) і слід переглянути вибір контрагентів на користь більш платоспроможних.

Підприємству важливо також пам'ятати, що коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості – величина, що постійно змінюється, тому слід постійно відстежувати його значення. Це дозволить своєчасно діагностувати неефективне використання ресурсів та оперативно вживати відповідних заходів.

З метою дотримання збалансованості оборотних активів та поточних зобов'язань рекомендується контролювати їх за такими параметрами:

– за обсягом (перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською дозволяє підприємству розвиватися прискореними темпами);

– за вартістю (перевищення ставки розміщення над ставкою залучення приносить дохід);

– за термінами (узгодженість активів та пасивів забезпечує виконання зобов'язань у будь-який інтервал часу).

У разі зниження ліквідності підприємствам рекомендується ранжувати своїх кредиторів за ознакою важливості, а разі настання дефіциту грошей групувати платіжні документи за пріоритетом виконання (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Методи управління поточними зобов'язаннями у залежності від кредитора

Кредитор	Прояв ризику непогашення боргу	Методи врегулювання боргу
Банк	Погіршення кредитної історії, підвищення ставки кредитування, звернення стягнення на заставу, дострокове стягнення боргу.	Збільшення терміну погашення за рахунок зростання ставки
Податкові органи	Блокування рахунку, примусове списання коштів з розрахункового рахунку	Відстрочка, розстрочка, інвестиційний податковий кредит
Робітники	Зниження мотивації до праці, призупинення роботи, виплата матеріальної компенсації	Переговори (добре діють методи переконання), поетапна виплата
Монопольні постачальники послуг	Відключення послуги, зниження трафіку, припинення обслуговування	Гарантійні листи
Інші постачальники	Припинення відвантаження товарів у кредит	Переговори підвищення ціни за рахунок збільшення відстрочки

Залежно стану економіки виділяють наступні особливості управління кредиторської заборгованістю (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Особливості управління кредиторською заборгованістю залежно від стану економіки

Особливості	Прояв
1	2
Під час економічного росту	
Принципи політики управління кредиторською заборгованістю	Вартість грошей у часі, фінансовий леверидж
Тенденції у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Постійне нарощування без прострочення оплати
Способи погашення кредиторської заборгованості	Традиційні: гроші, роботи, послуги
Прострочена заборгованість	Відсутня або її частка невелика
Ризики	Ризик концентрації
При дефляції	
Тактика управління кредиторською заборгованістю	Затримка у погашенні своїх боргів з метою спрямування коштів на невідкладні потреби
Бажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Скорочення заборгованості із високою ставкою за кредитом
Небажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Нарощування кредиторської заборгованості, зумовлене неможливістю сплатити борги
Переважні засоби погашення кредиторської заборгованості	Взаємозаліки, бартер, векселі тощо.
Прострочена заборгованість	Зростання прострочення

Продовження табл. 3.11

1	2
Ризики	Ризик власного банкрутства
При гіперінфляції	
Тактика управління кредиторською заборгованістю	Затримка у погашенні своїх боргів для знецінення тіла боргу
Бажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Зростання кредиторської заборгованості з метою отримання вигоди за рахунок її знецінення
Небажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Зменшення кредиторської заборгованості через небажання кредиторів відвантажувати товари в кредит
Переважні засоби погашення кредиторської заборгованості	Товари, роботи та послуги
Прострочена заборгованість	Прострочення має тактичний характер, оскільки пені не покриваються знеціненням грошей.
Ризики	Валютний ризик, ринковий ризик

Не можна недооцінювати необхідність проведення аналізу кредиторської заборгованості. Його слід проводити не менше, ніж раз на рік на підставі даних балансу підприємства. Розраховані в ході аналізу показники якнайкраще продемонструють картину про фінансове становище (стійкість) підприємства, про його платоспроможність та майновий стан. При цьому деякі показники у розрізі боргів перед дебіторами та кредиторами слід розраховувати набагато частіше. Це дозволить вчасно скоригувати виявлені відхилення. Дані, отримані під час аналізу кредиторської заборгованості, потім використовуються під час складання фінансового плану (бізнес-планів) компанії наступного року чи інший період. Також ці дані важливі при затвердженні кредитної політики компанії, яка проявляється у встановленні прийнятних термінів відстрочки покупцям, що безпосередньо впливає зміну обсягів продажів.

Зростання кредиторської заборгованості відображає збільшення безплатних джерел покриття оборотних засобів. Величину кредиторської заборгованості необхідно зіставляти з величиною дебіторської заборгованості, оскільки її зростання і перевищення над дебіторською заборгованістю означає залучення додаткових джерел фінансування.

Зміни у пасиві балансу, пов’язані зі змінами кредиторської заборгованості,

мають як позитивні наслідки, так і негативні. Тому виникає потреба управління кредиторської заборгованістю з допомогою різних механізмів.

Управління кредиторської заборгованістю може бути проведено за допомогою двох основних варіантів:

1) оптимізації кредиторської заборгованості та
2) мінімізації кредиторської заборгованості.

Оптимізація – пошук нових рішень, за допомогою яких кредиторська заборгованість та її зміна зможуть здійснювати на підприємство позитивний вплив (збільшення статутного капіталу, збільшення резервного капіталу та ін.).

Мінімізація – механізм управління кредиторської заборгованістю, у якому існуюча кредиторська заборгованість зводиться до її зменшення, до повного погашення.

Проведений огляд сучасного управління кредиторською заборгованістю дозволив виявити низку недоліків:

1) кредитна політика досліджується локально, лише на третій стадії (реалізація продукції) відтворювального процесу, що не відображає її впливу на першу (постачання) та другу (виробництво) стадії та ефективність всього процесу в цілому;

2) не розкрито потокову природу процесів кредитної політики, що не дозволяє використовувати сучасні технології наскрізного управління потоковими процесами в рамках динамічної теорії фірми;

3) система показників ефективності управління кредиторською заборгованістю орієнтована лише на локальну оцінку ефективності збутової сфери підприємства;

4) відсутній механізм ефективної сек’юритизації дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства;

5) у політиці ціноутворення продукції промислового підприємства не відображено витрати формування кредитного ресурсу.

Фундаментальною причиною вищезгаданих недоліків є відсутність оптимізації у частині управління кредиторською заборгованістю. Тому

підприємству необхідно:

– розкрити організаційно-економічні особливості природи кредиторської заборгованості;

– визначити систему показників стану та оцінки ефективності кредиторської заборгованості;

– виділити оптимальне управління кредиторською заборгованістю;

– запропонувати методи підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю на основі її оптимізації (або мінімізації).

Представимо методику оптимізації кредиторської заборгованості в режимах відстрочення оплати та передоплати, що ґрунтуються на концепції оптимізації. Ключовим аспектом оптимізації та мінімізації управління кредиторською заборгованістю є управління матеріальними потоками, що виникають у ході закупівлі матеріалів чи збуту продукції та супроводжуються фінансовими потоками.

Для кожної схеми руху продукції може бути передбачено кілька варіантів організації фінансових потоків, різних за вартістю та ризиком. Зіставляючи втрати та доходи, вартість хеджування ризиків та можливості їх ліквідації, можна побудувати такі схеми руху матеріальних та фінансових потоків, у яких загальні витрати будуть оптимальними.

Вищевикладене визначає принципи, що відображають підхід до оптимізації управління кредиторською заборгованістю.

1. Системний підхід: матеріальні, фінансові та інформаційні потоки розглядаються як взаємопов’язані та взаємодіючі для досягнення єдиної мети управління кредиторською заборгованістю підприємства.

2. Принцип загальних витрат – облік усієї сукупності витрат управління основними та супутніми потоками.

3. Принцип глобальної оптимізації – узгодження локальних цілей функціонування всіх ресурсопотоків задля досягнення глобального оптимуму під час управління кредиторською заборгованістю.

4. Принцип моделювання та інформаційно-комп’ютерної підтримки.

5. Достатність – наявність необхідного обсягу фінансових ресурсів задоволення потреб чи покриття існуючого дефіциту.

6. Контроль та усунення проблем, пов'язаних з рухом фінансових потоків, на основі побудови схем та моделей.

7. Принцип стійкості та адаптивності параметрів та структури фінансових потоків до особливостей оптимальної системи та видів контрагентів.

8. Надійність джерел залучення ресурсів, мінімізація ризиків та підвищення економічності на основі даних про кон'юнктуру ринку.

9. Оперативність зміни схем та ланцюжків руху фінансових потоків при впливі факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Проаналізуємо традиційний підхід управління кредиторської заборгованістю на підприємствах, коли порівняння зазвичай ведеться за параметрами як кредиторської, та і дебіторської заборгованості. У цьому вся суть проведення кредитної політики підприємства.

Об'єктом управління при традиційному підході є дебіторська та кредиторська заборгованості при заданому обсязі випуску на третій стадії відтворювального процесу.

Метою традиційного підходу є оптимізація розмірів дебіторської та кредиторської заборгованостей з метою отримання максимального прибутку. Для традиційного підходу характерні локальні методи управління на стадії розподілу продукції та на стадії залучення ресурсів. Принципи традиційного підходу спрямовані на забезпечення ефективності самої кредитної політики. Традиційний підхід сприймає зовнішні чинники як даність (за інших рівних умов).

Таким чином, організація управління кредиторською заборгованістю при традиційному підході не розкриває потокову природу процесів кредитної політики, що не дозволяє використовувати сучасні технології наскрізного управління потоковими процесами, не досліджує кредитну політику на стадії залучення ресурсів та розподілу продукції, не забезпечує збалансування всіх стадій відтворювального процесу, що зрештою позначається на ефективності всього процесу загалом.

Критерієм оптимізації кредитної політики підприємства є мінімальні інтегральні витрати, що включають витрати на узгодження фінансових та матеріальних потоків та втрати, які залежать від типу запізнення фінансового та матеріального потоку.

Необхідно враховувати два принципово різні типи запізнення: запізнення вхідного фінансового потоку щодо вихідного матеріального (запізнення оплати), коли готова продукція реалізується з відстроченням оплати; запізнення вихідного матеріального потоку щодо вхідного фінансового потоку (запізнення поставки), коли продукція реалізується за попередньою оплатою.

Таким чином, маємо таке оптимізаційне завдання: знайти запізнення між вихідним матеріальним та вхідним фінансовим потоком, що забезпечує оптимум цільової функції – критерій ефективності кредитної політики підприємства у концепції її оптимізації.

Запропонований механізм кредитної політики дозволяє визначити:

– по-перше, оптимальні параметри кредитної політики в режимі запізнення фінансового потоку (відстрочення платежу за поставлену продукцію) – дебіторську заборгованість, витрати, втрати, ціну, рентабельність, попит та в режимі випередження фінансового потоку (передплата за поставлену продукцію) та кредиторську заборгованість, витрати, втрати, вартість, рентабельність, попит;

– по-друге, оптимальні параметри взаємовідносин з кожним покупцем, групою покупців та загалом за всіма контрагентами.

Вищевикладене визначає основні напрями оптимізації ефективності управління кредиторською заборгованістю на промислових підприємствах.

І. Введення у систему управління підприємств промисловості служби контролінгу. Процес контролінгу можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 3.4).

Процес контролінгу складається з протидіючих факторів, доведення їх до менеджменту, з тим щоб змусити його діяти з урахуванням цих факторів. Цей процес являє собою синтез контролю та планування. Він діє при формуванні та координації планів, при їх організаційному втіленні, координує та концентрує

інформаційні потоки та служить основою для пропозицій про подальші цілі підприємства.

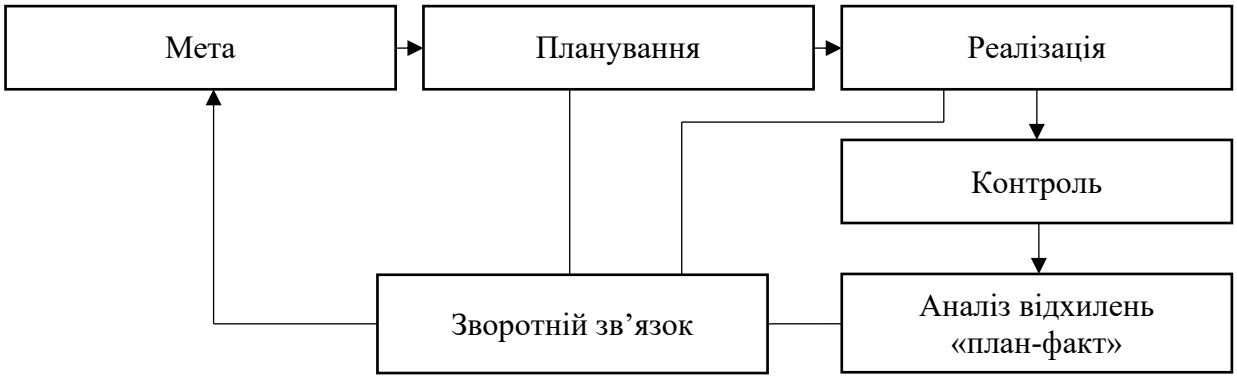

Рисунок 3.5 – Процес контролінгу

Процес контролінгу складається з протидіючих факторів, доведення їх до менеджменту, з тим щоб змусити його діяти з урахуванням цих факторів. Цей процес являє собою синтез контролю та планування. Він діє при формуванні та координації планів, при їх організаційному втіленні, координує та концентрує інформаційні потоки та служить основою для пропозицій про подальші цілі підприємства.

При цьому використовуються, наприклад, управлінський облік, статистичні показники, розрахунки економічної ефективності, звітні дані підприємства та порівняння планових даних із фактичними. Контролінг пов'язаний не тільки з минулим, але багато в чому орієнтований на майбутнє, оскільки аналіз відхилень часто запізнюється; при відповідних значеннях план-факт може знадобитися нове бачення плану, наприклад на основі факторів зовнішнього економічного середовища.

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що контролінг має поряд з функцією зворотного зв'язку функцію забезпечення просування вперед. Даний напрямок, на нашу думку, зможе істотно оптимізувати процес управління кредиторської заборгованістю, оскільки орієнтований на економічну ефективність роботи підприємства.

II. Мотивація персоналу через преміювання. Для цього необхідно розробити положення про преміювання співробітників за поліпшення умов договорів

постачання послуг, зокрема збільшення відстрочок платежу та отримання знижок у ціні.

Керівники проектів повинні мотивуватися залежно від того, чи отримано економію за проектом та чи дотримано термінів його реалізації. Цей напрямок бере участь у собівартості продукції, що зрештою призведе до значної кредиторської заборгованості підприємства. У цьому випадку персонал усієї компанії буде зацікавлений у дотриманні термінів зобов'язань різного рівня.

III. Спеціалізація. Вузька спеціалізація підприємства є основою встановлення лідируючих позицій на ринку. Зменшуються витрати виробництва, знижується собівартість, підвищується продуктивність праці, що зрештою зумовлює оптимізацію кредиторської заборгованості підприємства.

Висновки до розділу 3

У даному розділі проведено аналіз поточних зобов'язань досліджуваного підприємства, розглянуто питання організації поточних зобов'язань, запропоновані шляхи вдосконалення облік й аналізу поточних зобов'язань.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що загальна сума поточних зобов'язань зменшується протягом 2018-2020 рр. Коефіцієнти ліквідності демонструють позитивну динаміку, але коефіцієнт покриття у звітних роках не досягає нормативного значення, тобто підприємству у випадку необхідності погашення поточних зобов'язань доведеться залучати необоротні активи.

Коефіцієнти ділової активності свідчать про зниження ефективності діяльності: збільшується тривалість операційного циклу, фінансовий цикл у звітних роках має від'ємне значення.

На сьогоднішній день аудит є важливою складовою фінансового контролю, рівень стану якого є індикатором ринкової економіки та розвинутого суспільства. Аудит поточних зобов'язань на підприємстві виступає ключовим елементом загальної методики аудиту фінансової звітності та потребує наявності чіткої послідовності дій узгоджених між собою.

Управління поточними зобов’язаннями – це встановлення таких договірних відносин з кредиторами, які ставлять терміни та розміри платежів підприємства у залежність від надходження коштів від покупців. Фактично, прибуток від продажів є єдиним засобом погашення всіх видів кредиторської заборгованості. Надходження коштів від продажу визначає можливості підприємства щодо погашення боргів кредиторам. Зазвичай, найбільша питома вага дебіторської заборгованості являє собою борги покупців. Встановлення з покупцями таких договірних відносин, які забезпечують своєчасне та достатнє надходження коштів для здійснення платежів кредиторам – головне завдання управління дебіторською заборгованістю.

Таким чином, оцінка впливу балансових залишків дебіторської та кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства повинна здійснюватися з урахуванням рівня платоспроможності (коефіцієнта загальної ліквідності) та відповідності періодичності перетворення дебіторської заборгованості на кошти – періодичності погашення кредиторської заборгованості. Крім того, загальний аналіз дозволяє провести повну інвентаризацію заборгованості з метою можливого погашення заборгованості, або її реструктуризації, або списання безнадійних боргів та незатребуваних сум.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі узагальнені теоретичні та практичні положення та розроблені науково-обґрунтовані рекомендації з удосконалення методики та організації обліку та аналізу поточних зобов'язань виробничого підприємства.

За результатами проведених досліджень сформульовано наступні висновки:

1. Встановлено, що як об'єкт обліку зобов'язання – один з основних чинників, що впливає на ліквідність, кредитоспроможність і стійкість підприємства. Раціональна організація обліку зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів, а отже, поліпшенню фінансового стану підприємства, а правильно розроблена стратегія управління зобов'язаннями сприяє формуванню репутації надійної і відповідальної фірми.

Нормативна база з бухгалтерського обліку та оцінки поточних зобов'язань при їх визнанні і відображенні в балансі загалом відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (МСБО).

2. Визначено, що детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Відповідно до вимог основного нормативно-го документа, який регламентує порядок обліку та класифікації зобов'язань в Україні, – НП(С)БО 11 «Зобов'язання», правильний підбір класифікаційних ознак забезпечує повне висвітлення інформації про заборгованість для цілей управління та аналізу. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття.

3. За результатами проведеного техніко-економічного аналізу констатовано зниження ефективності діяльності підприємства, зменшення доходу від реалізації, валового, операційного та чистого прибутку, хоча діяльність підприємства у 2018-2020 роках прибуткова. Спостерігається негативна динаміка показників ділової

активності та використання трудових ресурсів. Коефіцієнт автономії має позитивну динаміку, але на кінець 2020 року, питома вага власного капіталу у загальній сумі активів товариства складає лише 25,25 % при нормативі більше 50 %.

4. Доведено, що правильно організований облік поточних зобов'язань надає можливість попередити виникнення прострочених платежів, що позитивно вплине на його фінансову стійкість та платоспроможність.

Облікова політика підприємства щодо обліку поточних зобов'язань повинна включати методичні, організаційно-управлінські та податкові аспекти. Зокрема, мають бути розкриті питання ведення обліку поточних зобов'язань з урахуванням класифікації облікових рахунків, документування, інвентаризації, їх розподілу між господарськими (географічними) сегментами. Особливу увагу слід приділити операціям з постачальниками – пов'язаними особами для обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість та величини витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.

5. Встановлено, що організація первинного обліку у ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» забезпечує своєчасну, детальну та достовірну інформацію про розрахунки з постачальниками і підрядниками, про стан погашення заборгованості перед ними на підприємстві. Первинні документи на підприємстві, що досліджується, складаються на типових бланках, своєчасно, заповнюються відповідно встановленим вимогам з дотриманням затвердженого графіка документообігу.

Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Саме тому, підставою для бухгалтерського обліку поточних зобов'язань є первинні документи, які фіксують факти здійснення цих операцій.

6. Визначено, що облік поточних зобов'язань ведуть на рахунках 6-го класу «Поточні зобов'язання», які призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик,

довгострокових зобов'язань, що стали поточною заборгованістю із строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, розрахунків з оплати праці, розрахунків з учасниками, а також інших розрахунків та операцій, доходів майбутніх періодів.

7. За результатами проведеного аналізу поточних зобов'язань встановлено, що загальна їх сума зменшується протягом 2018-2020 рр. Коефіцієнти ліквідності демонструють позитивну динаміку, але коефіцієнт покриття у звітних роках не досягає нормативного значення, тобто підприємство неспроможне погашати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Коефіцієнти ділової активності свідчать про зниження ефективності діяльності: збільшується тривалість операційного циклу, фінансовий цикл у звітних роках має від'ємне значення.

8. Аргументовано, що аудит є важливою складовою фінансового контролю. Проведення аудиту поточних зобов'язань підприємств має на меті виявлення достовірної інформації відносно наявності короткострокових зобов'язань у підприємства перед контрагентами (кредиторами), повноти та своєчасності відображання первинних даних в облікових і звітних документах, правильності ведення обліку поточних зобов'язань, а також його відповідності прийнятій обліковій політиці, концептуальним основам бухгалтерського обліку, реальності існуючих поточних зобов'язань, законності та доцільності проведених розрахунків, достовірності відображання стану поточних зобов'язань у звітності підприємств.

9. Запропоновані шляхи вдосконалення організації обліку і контролю дебіторської заборгованості. Для повноцінного та продуктивного функціонування діяльності підприємству необхідно стежити за співвідношеннями дебіторської та кредиторської заборгованості: значне переважання кредиторської заборгованості створює загрозу фінансової стійкості підприємства та унеможливлює залучення додаткових коштів.

При правильному управлінні поточними зобов'язаннями підприємство може покращити свій фінансовий стан. Головне правильно оцінити та проаналізувати

стан розрахунків підприємства та підібрати найбільш підходящі методи управління ними. Вищевикладені заходи, що проводяться в рамках внутрішнього контролю, можуть сприяти вдосконаленню організації обліку та управління поточними зобов'язаннями та зміцненню фінансового стану виробничого підприємства.

Управління кредиторською заборгованістю на основі її аналізу може допомогти підприємству оптимізувати частку кредиторської заборгованості, тобто сформувати таку кредиторську заборгованість, що: дасть змогу залучити необхідні короткострокові запозичені кошти на безоплатній основі для фінансування окремих елементів оборотних активів (зокрема, дебіторської заборгованості); приведе до збільшення фінансових результатів діяльності підприємства; приведе до отримання необхідного прибутку від продажу; сприятиме збереженню допустимого рівня ризику несплати платежів підприємства щодо своїх зобов'язань; збільшить швидкість оборотності коштів в розрахунках.

Як правило, постачальники не зацікавлені в довгому врегулюванні питання, тому можна успішно застосовувати такі стандартні методи врегулювання кредиторської заборгованості: 1) дисконтування заборгованості; 2) реструктуризація; 3) взаємозалік/бартер; 4) збільшення суми боргу за відстрочку.

Таким чином, якщо діяльність підприємства спрямована перш за все на підвищення й зміцнення свого фінансового добробуту, управлінню кредиторською заборгованістю в системі бухгалтерського та управлінського обліку підприємства має приділятися особлива увага. Правильно розроблена стратегія контролю поточних зобов'язань дає змогу своєчасно і в повному обсязі виконувати зобов'язання перед кредиторами, що сприяє створенню репутації надійного та відповідального підприємства.

Таким чином, поставлені у дипломній роботі завдання вирішені, мета роботи, що полягала в узагальненні теоретичних та практичних положень і розробці науково-обґрунтованих рекомендацій з удосконалення методики та організації обліку і аналізу поточних зобов'язань виробничого підприємства, досягнута.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Fridson M., Alvarez F. Financial statement analysis: a practitioner's guide : teach. tool. 3d edition. John Wiley & Sons, Inc. 2002. 396 p.

2. Lebedyk H. Features of accounting liability of enterprises of Ukraine. *Економіка і регіон.* 2018. № 3. С. 88-94.

3. Ovcharenko Y. Analysis and control of accounts payable in the system of current liabilities management. The 3 rd International scientific and practical conference «Innovations and prospects of world science» (November 4-6, 2021) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2021. 848 p., P. 799-805.

4. Атрилл П., МакЛейни Э. Финансовый менеджмент и управленческий учет для руководителей и бизнесменов. Пер. с англ. М.: Альпина Паблишер, 2012. 648 с.

5. Аудит: підручник (в двох частинах). / О. М. Брадул та ін.; за ред. В. І. Грушко. 4-те вид. доп. і перероб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.

6. Баффет М., Кларк Д. Як знайти ідеальну для інвестора компанію. Попуррі, 2009. 79 с.

7. Белова І. М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками. *Сталий розвиток економіки.* 2015. № 3(28). С. 217–220.

8. Бержанір І. А. Напрями удосконалення обліку розрахунків з контрагентами. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти:* матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Інформаційно-аналітичне агентство, 2019. С. 25–27.

9. Бержанір І. А., Бержанір А. Л., Ящук Т. А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. *Приазовський економічний вісник*. Вип. № 2 (19). 2020. С. 240–244.

10. Білоусова О. С. Засади управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю суб'єктів господарювання на рівні держави і підприємств. *Вісник Одеського національного університету.* Серія: Економіка. 2017. Т. 22, Вип. 4. С. 93-97.

11. Боденчук Л. Б., С. М. Кулікова. Управління та аналіз кредиторської заборгованості в умовах пандемії. *Науковий погляд: економіка та управління.* 2020. №4 (70). С. 30-35.

12. Бригхем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент. Полный курс. В 2-х т. / Пер. с англ., под ред. В, В. Ковалева. СПб.: Экономическая школа, 1997. Т 2. 669 с.

13. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.

14. Буздиган М. Сутність ділової активності у системі понять економіки підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету.* 2017. № 3. С. 16-29.

15. Булат Г. В., Булка І. В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств та проблеми її оптимізації. *Молодий вчений*. 2014. № 7(1). С. 56-58.

16. Ван Хорн, Джеймс К., Вахович, М. (Мл.) Джон. Основы финансового менеджмента. М.: Вильямс; Издание 11-е, 2013. - 992 с.

17. Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю. Облікова політика підприємства: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 312 с.

18. Гибеж Е. А., Невдах С. В. Способы снижения аудиторского риска. Международний экономический форум. 2015. № 31. С. 147–151.

19. Горбунова А. В., Дойнов Р. С. Удосконалення управління рухом дебіторської й кредиторської заборгованості як інструмент формування джерел фінансування оборотних активів. *Причорноморські економічні студії.* 2019. Вип. 40. С. 88-92.

20. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит: методика і організація: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

21. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. Дата оновлення 15.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text.

22. Губарик О. М., Губан А. В. Управління кредиторською заборгованістю як

фактор забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Молодий вчений.* 2017. № 10. С. 871-874.

23. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб, і доп.: Навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

24. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.

25. Камінський С. І. Теоретичні підходи до визначення поняття «фінансовий цикл». *Молодий вчений*. 2015. № 2(6). С. 1096-1099.

26. Коблянська І. О., Коблянська Г. Ю., Гребенчук Ж. В. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства зпостачальниками і підрядниками. *Modern economics.* 2017. № 3. С. 78–87.

27. Ковалев В. В. Финансовый менеджмент; теория и практика. 2-е изд., перераб. и доп. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. 1024 с.

28. Коновалова К. Т., Макарова А. С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Вип. 34. С. 181-184.

29. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018.102 с.

30. Крівцова Т. О. Удосконалення аудиту зобов’язань підприємств. *Бізнес Інформ.* 2019. №6. С. 201–209.

31. Кругляк І. О. Суть поточних зобов’язань підприємства в ринкових умовах господарювання. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. Вип. 44. С. 228–235.

32. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Фінансовий облік: підруч. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.

33. Ларсон Керміт Д., Уайльд Джон Дж., Чіапетта Бар. Основні принципи бухгалтерського обліку. У 2 т.; пер. з англ., за наук. ред. Г. В. Григораш, Т. В. Герасимової. Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. 1336 с.

34. Маркус О. В., Романюк І. О. Напрями вдосконалення управлінського

обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, інструменти контролю платоспроможності підприємств. *Ефективна економіка.* 2014. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua.

35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text.

37. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг видання 2016-2017 років. URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu.

38. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення 09.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text.

39. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. Дата оновлення 03.11.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text.

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628. Дата оновлення 03.08.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text.

41. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. Дата оновлення 03.11.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text.

42. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета. М.: Финансы и статистика, 2004. 496 с.

43. Облікова політика: навч. посіб. за заг. ред. Г. М. Давидова. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

44. Петренко В. С., Квасова О. П. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *International scientific journal.* 2015. № 8. С. 139-142.

45. Пилипенко О., Іванченко О. Методика аналізу та шляхи поліпшення фінансового стану підприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту.* Сер.: Економіка і управління. 2015. Вип. 34. С. 480-487.

46. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. Дата оновлення 21.11.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

47. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 р. Дата оновлення 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text.

48. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. Дата оновлення 01.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text.

49. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 357. Дата оновлення 21.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text.

50. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 р. № 433. Дата оновлення 30.12.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text.

51. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. Дата оновлення 18.03.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text.

52. Річна і проміжна фінансова звітність ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ». URL: https://ntrp.interpipe.biz/investors/reportingissuer/richna_fin_zvitnist/.

53. Савченко А. М., Коротаєва І. Р. Аналіз кредиторської заборгованості на прикладі підприємства ПАТ «Монделіс Україна». *Modern Economics*. 2019. № 18(2019). С. 174-180.

54. Ступницька Т. М., Маркова Т. Д., Бамбуляк І. М., Кулік Н. М. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми. *Економіка харчової промисловості.* 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 66-78.

55. Фінансова звітність ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» за 2018-2020 роки. URL: https://ntrp.interpipe.biz/investors/reportingissuer/azofo/.

56. Фінансовий контроль: міжнародний досвід: науково-практичне видання / за ред. проф. Г. М. Азаренкової. Київ: УБС НБУ, 2013. 429 с.

57. Хорнгрен Ч., Фостер Дж., Датар Ш. Управленческий учет, 10-е изд. / Пер. с англ. СПб.: Питер, 2008. 1008 с.

58. Хохлов М. П., Корнієнко О. С. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства. *Економіка та управління підприємствами.* 2017. Вип. 10. С. 402–407.

59. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення 28.10.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text.

60. Чернікова І. Б. Теоретичні основи обліку поточних зобов’язань у системі управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2018. Вип. 2. С. 41-51.

61. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І. Є. Фінансовий облік І: навч. Посібник. Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. К. : Центр учб. літ., 2016. 336 с.

62. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І. Є. Фінансовий облік ІІ: навч. Посібник. Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2016. 308 с.

63. Якимова Л. П., Мацкуляк К. І. Аналітичне забезпечення управління розрахунками з контрагентами в контексті забезпечення платоспроможності підприємства. *Проблеми економіки.* 2018. № 2. С. 396-402.

ДОДАТКИ

Додаток А

Структурно-логічна схема випускної роботи

Мета дослідження – узагальнення теоретичних та практичних положень і розробка науково-обґрунтованих рекомендацій з удосконалення методики та організації обліку і аналізу поточних зобов’язань виробничого підприємства.

Об’єкт дослідження – процес організації обліку і аналізу поточних зобов’язань на прикладі Публічного акціонерного товариства «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Задачі дослідження:

– розглянути сутність та нормативно правове забезпечення обліку поточних зобов’язань;

– дослідити класифікацію, порядок визнання та оцінки поточних зобов’язань;

– надати техніко-економічну характеристику ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– охарактеризувати організацію обліку поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– визначити особливості первинного обліку поточних зобов’язань;

– відобразити облік поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ» в системі рахунків бухгалтерського обліку;

– здійснити аналіз поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– розглянути організацію контролю поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»;

– запропонувати шляхи вдосконалення організації обліку й аналізу поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ».

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку і аналізу поточних зобов’язань підприємства

Додаток Б

Економічна сутність поточних зобов'язань підприємства

Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку

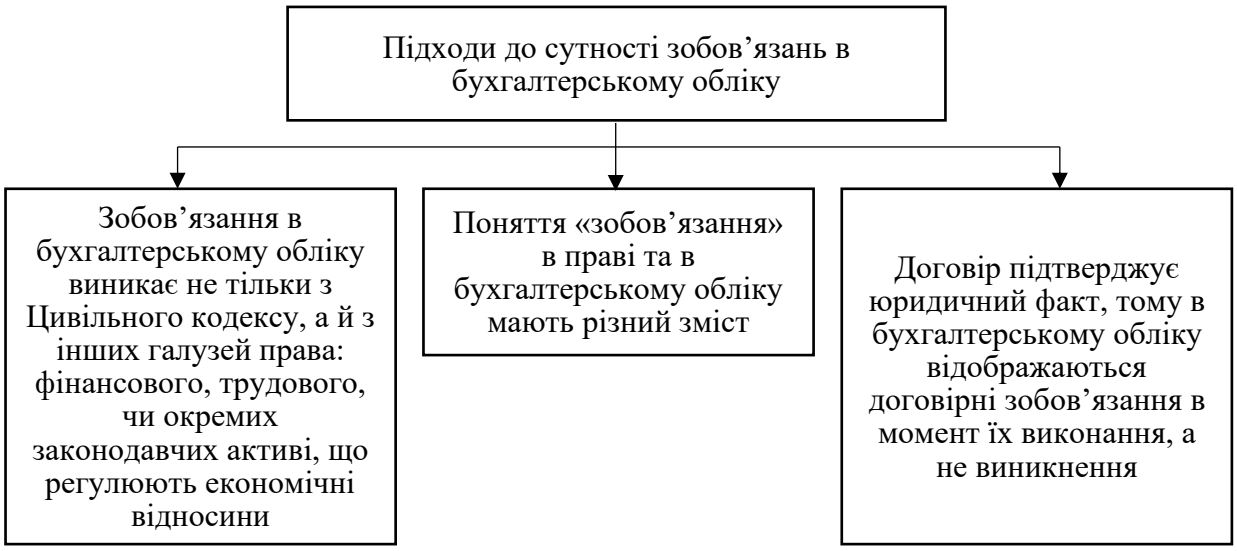

Класифікація зобов'язань за НП(С)БО 11 «Зобов'язання»

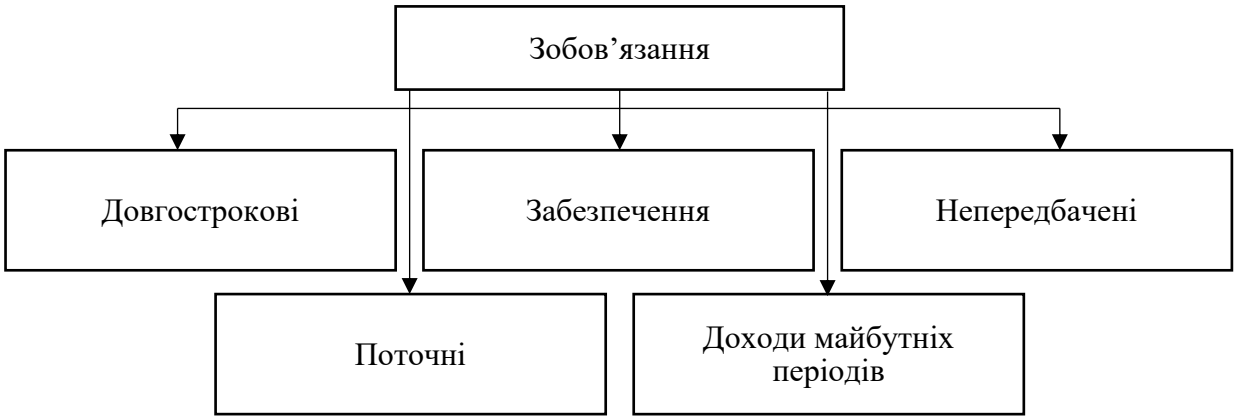

Порівняльна характеристика підходів до розкриття інформації щодо кредиторської заборгованості у фінансовій звітності

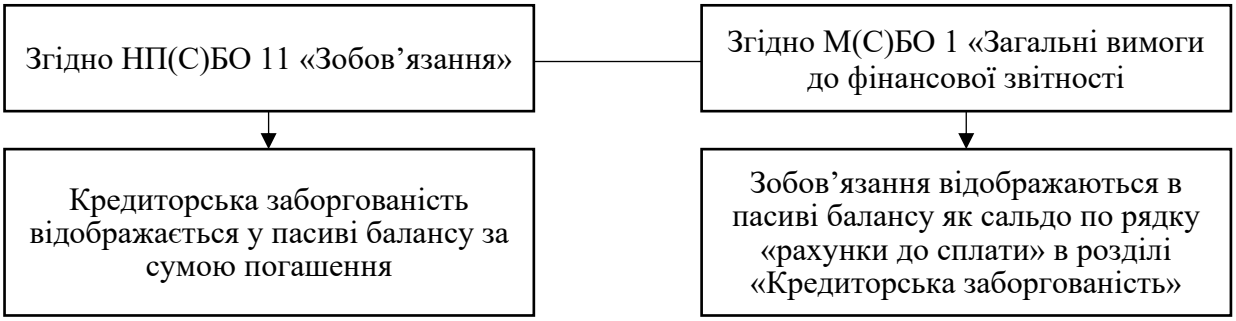

Додаток В

Класифікація та оцінка поточних зобов'язань

Класифікація поточних зобов'язань

Критерії класифікації	Вид зобов'язання
1) Співвідношення прав і обов'язків суб'єктів	Односторонні Взаємні
2) Час виникнення	Теперішні Майбутні
3) Спосіб погашення	Монетарні Немонетарні
4) Вартість	Відсоткові Безвідсоткові
5) Вид діяльності	Операційні Фінансові Ті, що виникли внаслідок іншого виду діяльності
6) Можливість оцінки	Фактичні Оціночні
7) Складність погашення	Прості Складні

Види оцінки зобов'язань

Вид оцінки	Характеристика
За історичною собівартістю	Зобов'язання відображаються за сумою надходження або за деяких інших обставин, та за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, шо як очікується будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за поточною собівартістю	Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або за їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за вартістю реалізації	Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашень, тобто за недисконтованою сумою грошей, яка як очікується буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
За теперішньою вартістю	Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які як очікується будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.

Додаток Г

Техніко-економічні показники діяльності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року		Відхилення 2020 року до 2018 року	
				Абсо-лютне	Відн., від-сотків	Абсо-лютне	Відн., від-сотків
Обсяг виробництва, тис. тон	425,706	425,453	332,909	-0,253	-0,06	-92,797	-21,80
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	13664542	14624632	9470237	960090	7,03	-4194305	-30,69
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10408619	9584769	6803259	-823850	-7,92	-3605360	-34,64
Валовий прибуток, тис. грн.	3255923	5039863	2666978	1783940	54,79	-588945	-18,09
Фінансові результати від операційної діяльності, тис. грн.	1923070	3674381	2339518	1751311	91,07	416448	21,66
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	1027889	3562297	22905	2534408	246,56	-1004984	-97,77
Активи, тис. грн.	19069157	20704444	18518475	1635287	8,58	-550682	-2,89
Власний капітал, тис. грн.	1113061	4677343	4676228	3564282	320,22	3563167	320,12
Зобов’язання, тис. грн., у тому числі:	17956096	16027101	13842247	-1928995	-10,74	-4113849	-22,91
поточні зобов’язання	19069157	13566945	10561036	-5502212	-28,85	-8508121	-44,62
Коефіцієнт оборотності активів	0,80	0,74	0,48	-0,06	-7,89	-0,32	-39,52
Рентабельність продажів, відсотків	7,52	24,36	0,24	16,84	223,81	-7,28	-96,78
Рентабельність активів, відсотків	6,01	17,91	0,12	11,91	198,25	-5,89	-98,06
Рентабельність власного капіталу, відсотків	171,06	123,04	0,49	-48,02	-28,07	-170,57	-99,71
Фондовіддача, грн./грн.	2,74	2,64	1,53	-0,10	-3,69	-1,21	-44,09
Середньооблікова кількість штатних працівників, чол.	4793	4639	4090	-154,000	-3,21	-703,000	-14,67
Фонд оплати праці, тис. грн.	688597	849587	757794	160990	23,38	69197	10,05
Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.	11972,269	15261,676	15439,976	3289,408	27,48	3467,707	28,96
Продуктивність праці, тон / чол.	88,818	91,712	81,396	2,894	3,26	-7,422	-8,36
Продуктивність праці, тис. грн / чол.	2850,937	3152,540	2315,461	301,603	10,58	-535,476	-18,78

Додаток Д

Організація обліку поточних зобов’язань

Формування облікової політики в частині кредиторської заборгованості

Аспекти розрахунків	Альтернативні варіанти	Рекомендації щодо формування облікової політики підприємства
Виникнення кредиторської заборгованості	Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з постачальниками та підрядниками, якщо товарно-матеріальні цінності придбані з відстрочкою платежу: Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з покупцями та замовниками, якщо гроші від покупця вже надійшли, а продукція ще не відправлена	Кредиторська заборгованість виникає під час розрахунків з постачальниками та підрядниками, якщо товарно-матеріальні цінності придбані з відстрочкою платежу
Побудова аналітичного обліку кредиторської заборгованості	Аналітичний облік повинен вестись за кожним постачальником та підрядником, за кожним отриманим рахунком, за кожною операцією	Аналітичний облік ведеться за кожним постачальником та підрядником, за кожним отриманим рахунком, за кожною операцією. Протягом місяця складається реєстр прибуткових і видаткових документів, а також платіжних документів на сплату заборгованості
Кредиторська заборгованість за строками погашення	В залежності від строку погашення кредиторська заборгованість може бути допустимою і невиправданою	Облік допустимої (непростроченої заборгованості) та невиправданої (простроченої заборгованості) кредиторської заборгованості, що виникає при розрахунках з постачальниками та підрядниками, ведеться відокремлено

Етапи облікового процесу поточних зобов’язань

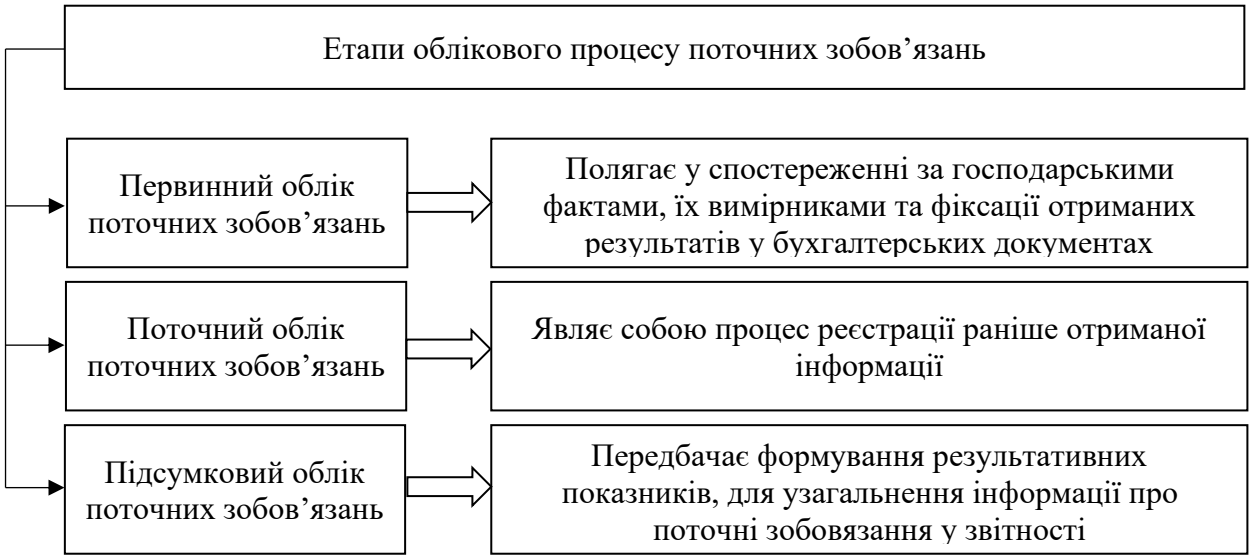

Додаток Е

Первинній облік поточних зобов'язань

Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками

Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Розрахунки з іноземними постачальниками
Виникнення заборгованості	
Прибуткова накладна	Акцептований рахунок
Податкова накладна	Залізнична накладна
Товаро-транспортна накладна	Прибуткова накладна
	Податкова накладна
Погашення заборгованості	
Видатковий касовий ордер	Виписка банку
Виписка банку	

Документі, що подаються постачальникам після отримання товарно-матеріальних цінностей

Назва документа	Відділ - виконавець	Кому подається	Термін виконання
Доручення на отримання товарно- матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Після оплати рахунку
Накладна, прийомний акт на отримання матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Наступний робочий день після отримання матеріальних цінностей

Регістри бухгалтерського обліку поточних зобов'язань

Номера		Назва та призначення регістрів
Журналів	Відомостей	
3		Розділ 1 журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків та резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 16,34, 36, 37, 38, 62, 63, 68)
		Розділ II журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 61, 64, 67, 69)
	3.3.	Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками
	3.4.	Відомість аналітичного обліку виданих та одержаних векселів
	3.5.	Відомість аналітичного обліку розрахунків по іншим операціям

Додаток Ж

Облік поточних зобов'язань в системі рахунків бухгалтерського обліку

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Перераховано покупцем аванс (передплату) постачальнику		
2. Перераховано аванс з поточного рахунку	371	311
В т.ч. сума податкового кредиту з ПДВ	641	644
3. Отримано матеріали, напівфабрикати, товари тощо від постачальника (по вартості без ПДВ)	20, 22, 25, 28	631
Сума податкового кредиту з ПДВ	644	631
4. Зараховано сплачений аванс (заліз заборгованостей)	631	371
5. Попереднє отримання покупцем товарно-матеріальних цінностей		
6. Отримано матеріали, напівфабрикати, товари тощо від постачальника (по вартості без ПДВ)	20, 22, 25, 28	631
Сума податкового кредиту з ПДВ	641	631
7. Перераховано постачальнику за отримані товарно-матеріальні цінності	631	311
Отримання покупцем товарно-матеріальних цінностей від постачальника, який не є платником ПДВ		
8. Перераховано аванс з поточного рахунку	371	311
9. Отримано матеріали, МШП, напівфабрикати, товари тощо від постачальника	20, 22, 25, 28	631
10. Зарахування авансу	631	371
Відображення транспортно-заготівельних витрат		
11. Вартість транспортно-заготівельних витрат (без ПДВ)	20, 28	631,685 661,65
12. Відображення податкового кредиту з ПДВ	641	631,685
13. Оплата транспортно-заготівельних витрат	631, 685	311
14. Забезпечення заборгованості виданим векселем постачальнику	631	51,62
15. Проведено розрахунок з постачальником за рахунок позики банку	631	50, 60
16. Виявлено нестачу ТМЦ при їх отриманні та виставлення претензії (штраф, пеню)	374	631
17. Визнано підприємством претензію (штраф, пеню), пред'явлену зі сторони постачальника	948	631
18. Отримано від постачальника: - основні засоби - інші необоротні матеріальні активи - нематеріальні активи Сума податкового кредиту з ПДВ	 152 153 154 641	 631 631 631 631
19. Нарахована заборгованість за виконані роботи та послуги: - по капітальному будівництву - по обслуговуванню і управлінню виробництвом - по управлінню підприємством - по забезпеченню збуту продукції, товарів Сума податкового кредиту з ПДВ	 151 23, 91 92 93 641	 631 631 631 631 631
20. Отримання товарів на умовах договорів комісії, консигнації, доручення	02	-
21. Зараховано взаємну заборгованість по бартерному контракту	631	361
22. Погашено заборгованість перед постачальником коштами, виданими підзвітним особам	631	372
23. Списана кредиторська заборгованість після строку позовної давності	631	717

Продовження додатку Ж

Кореспонденція рахунків з обліку операцій з простим векселем

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Отримана сировина від постачальника	201	631
2. Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631
3. Виданий вексель постачальнику	631	621
4. Списаний бланк векселя	-	08
5. Віднесена вартість бланку векселя на витрати	949	209
6. Погашений вексель коштами	621	311

Відображення в обліку операцій з короткострокових кредитів

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
1. Отримано на поточний рахунок підприємства короткостроковий кредит банку	311, 312	601
2. Нараховано відсотки за використання кредиту	951	684
3. Відображено нараховані відсотки у фінансових результатах	792	951
4. Сплачено банку відсотки за користування кредитом	684	311,312
5. Погашено короткостроковий кредит банку	601,602	311,312
6. Нарахування пені за прострочення платежів по сплаті відсотків	948	685
7. Невчасно погашені короткострокові кредити, строк сплати яких минув	601, 602	605, 606
8. Пролонгація договору і переведення короткострокового кредиту до довгострокових кредитів	603, 604	501, 502
9. Проведено розрахунки із постачальником за рахунок позики банку	631, 632	601, 602
10. Погашення заборгованості по виданим векселям за рахунок позики банку	62	60

Додаток И

Динаміка та структура поточних зобов’язань ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Динаміка поточних зобов’язань у 2018-2020 роках, тис. грн.

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року		Відхилення 2020 року до 2018 року	
				Абсо-лютне	Відн., відсотків	Абсо-лютне	Відн., відсотків
Короткострокові кредити банків	415324	-	-	-415324	-	-415324	-
Поточна кредиторська заборгованість за:							
- довгостроковими зобов’язаннями	5626666	3197637	2374514	-2429029	-43,17	-3252152	-57,80
- товари, роботи, послуги	1814589	1101256	982780	-713333	-39,31	-831809	-45,84
- розрахунками з бюджетом	24606	196643	20459	172037	699,17	-4147	-16,85
- розрахунками зі страхування	8645	9523	8177	878	10,16	-468	-5,41
- розрахунками з оплати праці	33444	37661	31088	4217	12,61	-2356	-7,04
- за одержаними авансами	6986775	6284054	3475421	-702721	-10,06	-3511354	-50,26
Поточні забезпечення	331907	333845	329335	1938	0,58	-2572	-0,77
Інші поточні зобов’язання	2202311	2406326	3339262	204015	9,26	1136951	51,63
Усього поточних зобов’язань	17444267	13566945	10561036	-3877322	-22,23	-6883231	-39,46

Структура поточних зобов’язань у 2018-2020 рр.

Показники	Звіт 2018 року		Звіт 2019 року		Звіт 2020 року	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків
Короткострокові кредити банків	415324	2,38	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:						
- довгостроковими зобов’язаннями	5626666	32,26	3197637	23,57	2374514	22,48
- товари, роботи, послуги	1814589	10,40	1101256	8,12	982780	9,31
- розрахунками з бюджетом	24606	0,14	196643	1,45	20459	0,19
- розрахунками зі страхування	8645	0,05	9523	0,07	8177	0,08
- розрахунками з оплати праці	33444	0,19	37661	0,28	31088	0,29
- за одержаними авансами	6986775	40,05	6284054	46,32	3475421	32,91
Поточні забезпечення	331907	1,90	333845	2,46	329335	3,12
Інші поточні зобов’язання	2202311	12,62	2406326	17,74	3339262	31,62
Усього поточних зобов’язань	17444267	100,00	13566945	100,00	10561036	100,00

Додаток К

Показники фінансового стану та ділової активності

Динаміка основних показників ліквідності підприємства за 2018-2020 роки

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року	Відхилення 2020 року до 2018 року
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,82	1,22	1,35	0,41	0,54
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,75	1,10	1,20	0,35	0,45
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,032	0,088	0,090	0,06	0,06
Робочий капітал, тис. грн.	-3485760	3022164	3746833	6507924	7232593

Аналіз показників ділової активності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Показники	Звіт 2018 року	Звіт 2019 року	Звіт 2020 року	Відхилення 2019 року до 2018 року	Відхилення 2020 року до 2018 року
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,14	1,07	0,74	-0,07	-0,39
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	316,82	336,12	483,34	19,30	166,52
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,65	0,59	0,56	-0,06	-0,09
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	554,42	612,90	638,38	58,48	83,96
Коефіцієнт оборотності запасів	2,98	6,24	4,05	3,25	1,07
Тривалість обороту запасів, днів	120,66	57,72	88,80	-62,94	-31,86
Тривалість операційного циклу, днів	437,48	393,84	572,14	-43,64	134,66
Тривалість фінансового циклу, днів	-116,94	-219,05	-66,24	-102,12	50,70

Додаток Л
Аудит поточних зобов’язань

Етапи проведення аудиту поточних зобов’язань

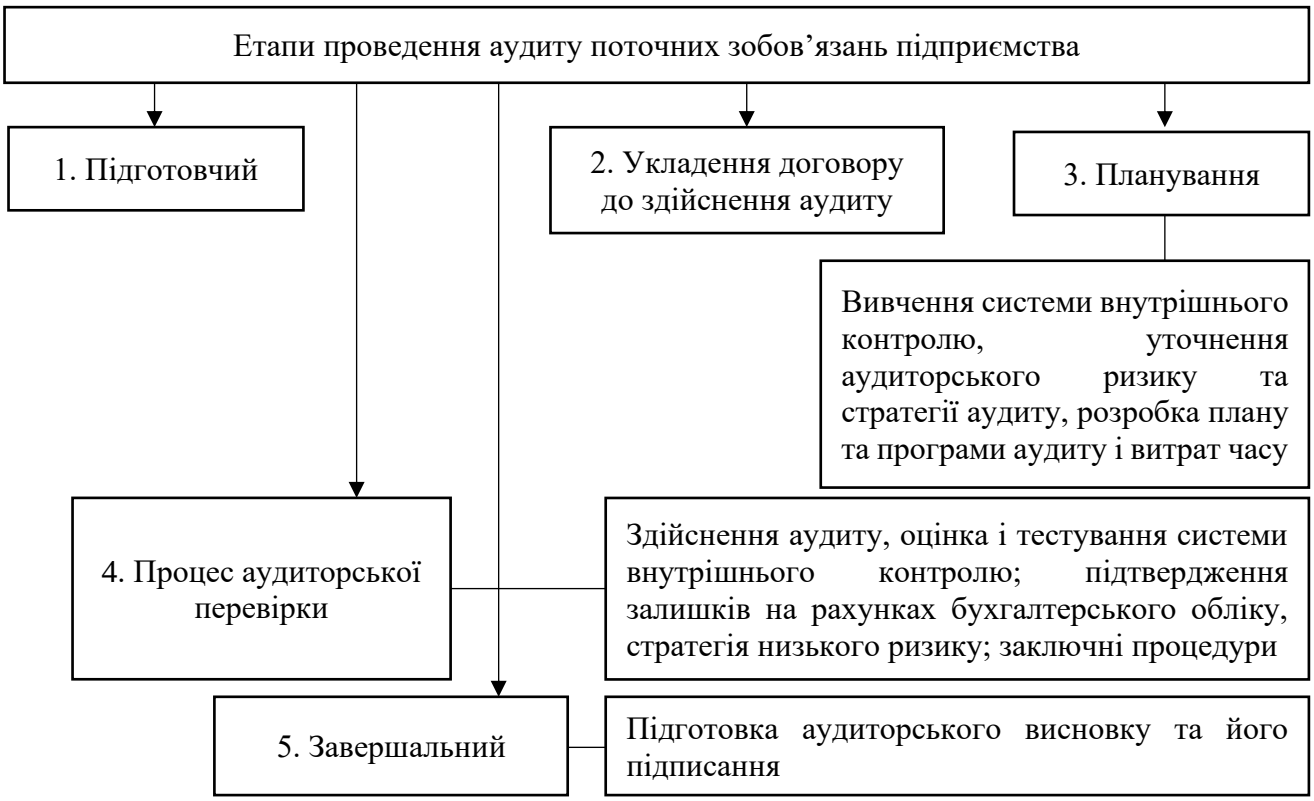

Алгоритм проведення аудиту поточних зобов’язань

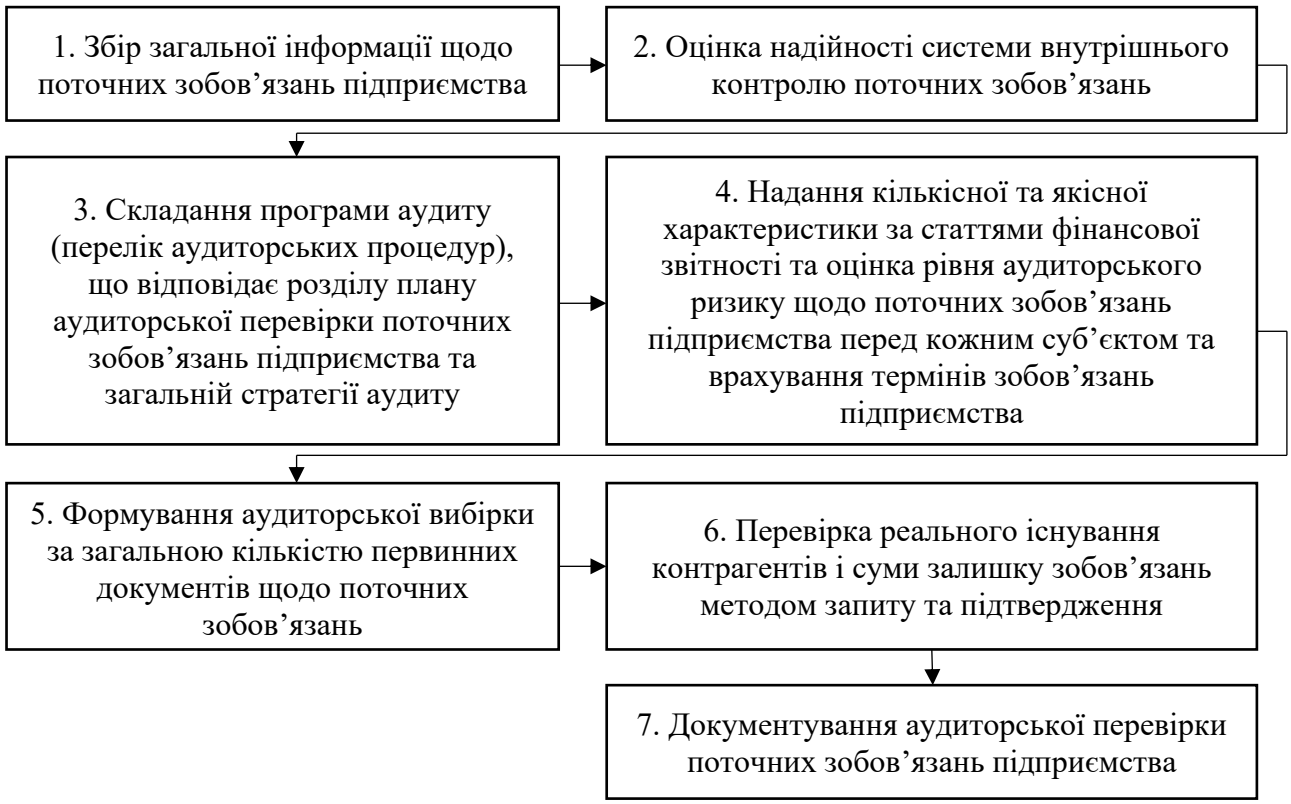

Додаток М

Шляхи удосконалення обліку та аналізу поточних зобов'язань

Методи управління поточними зобов'язаннями у залежності від кредитора

Кредитор	Прояв ризику непогашення боргу	Методи врегулювання боргу
Банк	Погіршення кредитної історії, підвищення ставки кредитування, звернення стягнення на заставу, дострокове стягнення боргу.	Збільшення терміну погашення за рахунок зростання ставки
Податкові органи	Блокування рахунку, примусове списання коштів з розрахункового рахунку	Відстрочка, розстрочка, інвестиційний податковий кредит
Робітники	Зниження мотивації до праці, призупинення роботи, виплата матеріальної компенсації	Переговори (добре діють методи переконання), поетапна виплата
Монопольні постачальники послуг	Відключення послуги, зниження трафіку, припинення обслуговування	Гарантійні листи
Інші постачальники	Припинення відвантаження товарів у кредит	Переговори підвищення ціни за рахунок збільшення відстрочки

Особливості управління кредиторською заборгованістю залежно від стану економіки

Особливості	Прояв
1	2
Під час економічного росту	
Принципи політики управління кредиторською заборгованістю	Вартість грошей у часі, фінансовий леверидж
Тенденції у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Постійне нарощування без прострочення оплати
Способи погашення кредиторської заборгованості	Традиційні: гроші, роботи, послуги
Прострочена заборгованість	Відсутня або її частка невелика
Ризики	Ризик концентрації
При дефляції	
Тактика управління кредиторською заборгованістю	Затримка у погашенні своїх боргів з метою спрямування коштів на невідкладні потреби
Бажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Скорочення заборгованості із високою ставкою за кредитом
Небажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Нарощування кредиторської заборгованості, зумовлене неможливістю сплатити борги
Переважні засоби погашення кредиторської заборгованості	Взаємозаліки, бартер, векселі тощо.
Прострочена заборгованість	Зростання прострочення

Продовження додатку М

1	2
Ризики	Ризик власного банкрутства
При гіперінфляції	
Тактика управління кредиторською заборгованістю	Затримка у погашенні своїх боргів для знецінення тіла боргу
Бажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Зростання кредиторської заборгованості з метою отримання вигоди за рахунок її знецінення
Небажана тенденція у зміні частки кредиторської заборгованості у валюті балансу	Зменшення кредиторської заборгованості через небажання кредиторів відвантажувати товари в кредит
Переважні засоби погашення кредиторської заборгованості	Товари, роботи та послуги
Прострочена заборгованість	Прострочення має тактичний характер, оскільки пені не покриваються знеціненням грошей.
Ризики	Валютний ризик, ринковий ризик

Процес контролінгу

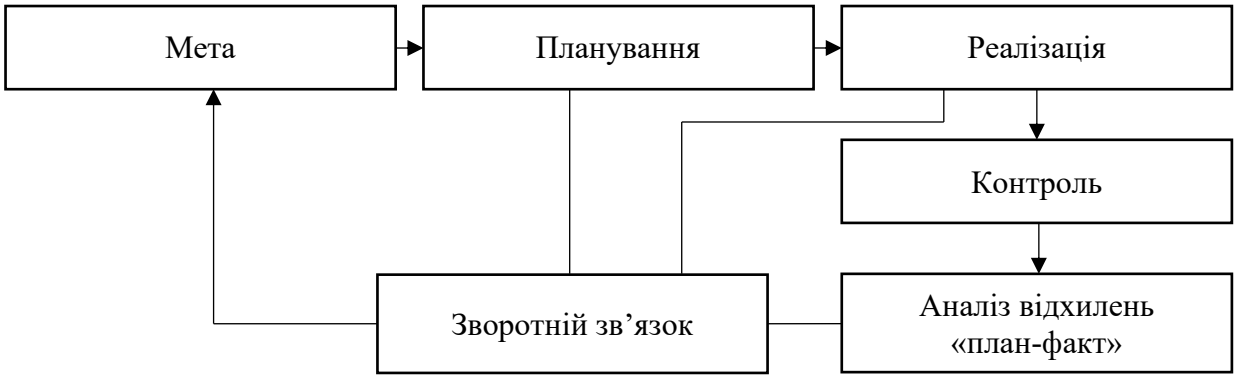

Додаток Н

Баланси (форма № 1) на 31.12.2018, 2019, 2020 р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"	за ЄДРПОУ		05393116
Територія	Дніпропетровська	за КОАТУУ		1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ		230
Економічної діяльності	Виробництво труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі	за КВЕД		24.20
Середня кількість працівників	4 793			
Адреса, телефон	вулиця Столетова, буд. 21, м. ДНІПРО, Дніпропетровська обл., 49081	359928		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Аудиторська (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
з міжнародними стандартами фінансової звітності

	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10 545	5 690
Первісна вартість	1001	24 191	25 280
Накопичена амортизація	1002	13 646	19 590
Незавершені капітальні інвестиції	1005	50 367	136 659
Основні засоби	1010	2 919 510	3 075 457
Первісна вартість	1011	4 776 314	5 185 799
Знос	1012	1 856 804	2 110 342
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	3 188	3 538
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	508 061	264 249
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	**3 491 671**	**3 485 593**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	986 947	1 342 215
Виробничі запаси	1101	-	-
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9 541 160	12 651 366
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	432 371	601 564
з бюджетом	1135	273 023	219 453
у тому числі з податку на прибуток	1136	16 452	16 452
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	141 435	157 934
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	276 325	605 440
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	10 988	4 260
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	5 890	1 185
Усього за розділом II	**1195**	**11 668 139**	**15 583 417**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**15 159 810**	**19 069 010**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100 000	100 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	782 258	628 680
Додатковий капітал	1410	162 935	162 079
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	19 993	19 993
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(976 831)	202 689
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**88 355**	**1 113 441**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	455 442	511 829
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	455 442	511 829
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**455 442**	**511 829**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 679 302	415 324
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 487 954	5 626 666
товари, роботи, послуги	1615	744 994	1 814 711
розрахунками з бюджетом	1620	7 796	24 606
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	8 022	8 645
розрахунками з оплати праці	1630	28 237	33 444
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	5 551 506	6 986 775
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	321 671	331 907
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 786 531	2 201 662
Усього за розділом III	**1695**	**14 616 013**	**17 443 740**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	-	-
Баланс	**1900**	**15 159 810**	**19 069 010**

Керівник Кузьменко Сергій Володимирович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна

[1] Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку Н

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"	за ЄДРПОУ	05393116		
Територія Дніпропетровська	за КОАТУУ	1210137200		
Організаційно-правова форма господарювання Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності Виробництво труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі	за КВЕД	24.20		
Середня кількість працівників 4 639				
Адреса, телефон вулиця Столетова, буд. 21, м. ДНІПРО, Дніпропетровська обл., 49081 359928				

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 690	19 060
первісна вартість	1001	25 280	43 575
накопичена амортизація	1002	19 590	24 515
Незавершені капітальні інвестиції	1005	136 826	633 848
Основні засоби	1010	3 075 457	3 446 147
первісна вартість	1011	5 185 799	5 882 268
знос	1012	2 110 342	2 436 121
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	3 538	2 161
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	264 249	14 119
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	**3 485 760**	**4 115 335**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 342 273	1 731 311
Виробничі запаси	1101	-	-
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12 651 272	12 938 425
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	605 824	548 800
з бюджетом	1135	219 453	101 079
у тому числі з податку на прибуток	1136	16 452	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	157 934	50 028
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	605 440	1 194 858
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 201	4 652
Усього за розділом II	**1195**	**15 583 397**	**16 589 153**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**19 069 157**	**20 704 488**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100 000	100 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	628 680	522 761
Додатковий капітал	1410	162 079	161 088
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	19 993	19 993
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	202 309	3 875 453
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(1 908)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**1 113 061**	**4 677 387**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	1 911 611
Довгострокові забезпечення	1520	511 829	548 545
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	511 829	548 545
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**511 829**	**2 460 156**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	415 324	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	5 626 666	3 197 637
товари, роботи, послуги	1615	1 814 589	1 101 256
розрахунками з бюджетом	1620	24 606	196 643
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	175 514
розрахунками зі страхування	1625	8 645	9 523
розрахунками з оплати праці	1630	33 444	37 661
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 986 775	6 284 054
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	331 907	333 845
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 202 311	2 406 326
Усього за розділом III	**1695**	**17 444 267**	**13 566 945**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	-	-
Баланс	**1900**	**19 069 157**	**20 704 488**

Керівник Кузьменко Сергій Володимирович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна

[1] Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку Н

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НІЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число)	2021 01 01
		за ЄДРПОУ	05393116
Територія	Дніпропетровська	за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво труб, порожнистих профілів і фітингів зі сталі	за КВЕД	24.20
Середня кількість працівників	4 090		
Адреса, телефон	вулиця Столетова, буд. 21, м. ДНІПРО, Дніпропетровська обл., 49081	359928	

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	19 060	17 553
первісна вартість	1001	43 575	45 177
накопичена амортизація	1002	24 515	27 624
Незавершені капітальні інвестиції	1005	633 848	127 358
Основні засоби	1010	3 446 147	4 008 981
первісна вартість	1011	5 882 268	6 466 206
знос	1012	2 436 121	2 457 225
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 161	2 042
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	14 119	54 672
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	**4 115 335**	**4 210 606**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 731 374	1 624 761
Виробничі запаси	1101	-	-
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12 958 330	11 292 102
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	548 800	224 770
з бюджетом	1135	101 079	201 714
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	37 123
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	49 995	15 978
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 194 858	945 630
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 673	2 914
Усього за розділом II	**1195**	**16 589 109**	**14 307 869**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**20 704 444**	**18 518 475**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100 000	100 000
Внесок до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	522 761	595 827
Додатковий капітал	1410	161 088	159 851
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	19 993	19 993
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 875 409	3 800 557
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(1 908)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**4 677 343**	**4 676 228**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 911 611	2 549 621
Довгострокові забезпечення	1520	548 545	731 590
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	548 545	731 590
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**2 460 156**	**3 281 211**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 197 637	2 374 514
товари, роботи, послуги	1615	1 101 256	982 780
розрахунками з бюджетом	1620	196 643	20 459
у тому числі з податку на прибуток	1621	175 514	-
розрахунками зі страхування	1625	9 523	8 177
розрахунками з оплати праці	1630	37 661	31 088
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 284 054	3 475 421
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	333 845	329 335
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховників	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 406 326	3 339 262
Усього за розділом III	**1695**	**13 566 945**	**10 561 036**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	-	-
Баланс	**1900**	**20 704 444**	**18 518 475**

Керівник Кузьменко Сергій Володимирович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна

[1] Відповідно до порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток П

Звіти про фінансові результати (форма № 2) за 2018-2020 рр.

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
за ЄДРПОУ	05393116		

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 664 542	10 339 603
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(10 408 619)	(8 076 656)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	3 255 923	2 262 947
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	3 231 760	2 240 563
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(308 259)	(328 946)
Витрати на збут	2150	(1 053 098)	(817 813)
Інші операційні витрати	2180	(3 203 256)	(2 493 427)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1 923 070	863 324
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	350	-
Інші фінансові доходи	2220	-	34
Інші доходи	2240	93 638	38 311
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(657 988)	(563 239)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(968)
Інші витрати	2270	(58 954)	(60 937)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1 300 116	276 525
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(272 227)	33 304
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 027 889	309 829
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	32 695	1 236
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(34 744)	(127 068)
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	(2 049)	(125 832)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	(2 049)	(125 832)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	1 025 840	183 997

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	10 109 205	8 508 767
Витрати на оплату праці	2505	688 597	524 826
Відрахування на соціальні заходи	2510	148 120	111 167
Амортизація	2515	399 380	316 446
Інші операційні витрати	2520	3 627 930	2 255 636
Разом	**2550**	14 973 232	11 716 842

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	400000000	400000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	400000000	400000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2,56972	0,77457
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2,56972	0,77457
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник Кузьменко Сергій Володимирович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД» УКРАЇНА місто Дніпро ІНТЕРПАЙП НТЗ 05393116

Продовження додатку П

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
за ЄДРПОУ	05393116		

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2019 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 624 632	13 664 542
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(9 584 769)	(10 408 619)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	5 039 863	3 255 923
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 635 143	3 231 760
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(280 021)	(308 259)
Витрати на збут	2150	(825 475)	(1 053 098)
Інші операційні витрати	2180	(1 895 129)	(3 203 256)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3 674 381	1 923 070
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	350
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	1 879 501	93 638
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(614 458)	(657 988)
Втрати від участі в капіталі	2255	(145)	(-)
Інші витрати	2270	(588 612)	(58 954)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4 350 667	1 300 116
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(788 370)	(272 227)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3 562 297	1 027 889
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	32 695
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	4 928	(34 744)
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	4 928	(2 049)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	4 928	(2 049)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	3 567 225	1 025 840

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	8 563 205	10 109 205
Витрати на оплату праці	2505	849 587	688 597
Відрахування на соціальні заходи	2510	180 956	148 120
Амортизація	2515	357 470	399 380
Інші операційні витрати	2520	2 634 176	3 627 930
Разом	**2550**	12 585 394	14 973 232

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	399880235	400000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	399880235	400000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	8,90841	2,56972
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	8,90841	2,56972
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник Кузьменко Сергій Володимирович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна

Продовження додатку П

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2021	01	01
за ЄДРПОУ			

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД"

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 470 237	14 624 632
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(6 803 259)	(9 584 769)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	2 666 978	5 039 863
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	2 628 322	1 635 143
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(287 846)	(280 021)
Витрати на збут	2150	(638 686)	(825 475)
Інші операційні витрати	2180	(2 129 250)	(1 895 129)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 239 518	3 674 381
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	673 765	1 879 501
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(534 869)	(614 458)
Втрати від участі в капіталі	2255	(120)	(145)
Інші витрати	2270	(2 315 250)	(588 612)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	63 044	4 350 667
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(40 139)	(788 370)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	22 905	3 562 297
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	130 331	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(155 022)	4 928
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	(24 691)	4 928
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	(24 691)	4 928
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	(1 786)	3 567 225

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	7 758 747	8 563 205
Витрати на оплату праці	2505	757 794	849 587
Відрахування на соціальні заходи	2510	156 827	180 956
Амортизація	2515	441 848	357 470
Інші операційні витрати	2520	739 236	2 634 176
Разом	**2550**	9 854 452	12 585 394

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	400000000	399880235
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	400000000	399880235
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,05726	8,90841
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,05726	8,90841
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник Костенко Сергій Олексійович

Головний бухгалтер Соколова Ірина Володимирівна